

मेगा बैंक नेपाल लिमिटेड
MEGA BANK NEPAL LIMITED

१२.९३३%
वार्षिक व्याजदर

विश्वास छिट्टै अघि बढ्दै
हलोटिभि हाइपोथेक

मेगा
सुदुरी खाता

‘फ्रि भिषा, फ्रि टिकट’ ले बबण्डर

सौर्य समाचार

काठमाडौं । आफ्ना चुनावी घोषणा पत्र होस् वा भाषण गर्दा स्वदेशी रोजगारी सिर्जना गरेर युवाहरूको विदेश पलाएन रोक्नु पर्ने भन्नु कुनै पनि राजनीतिक दल छुटाउँदैनन् । तर, व्यवहारमा भने निर्वाचन प्रचारका क्रममा रोजगारीका लागि विदेश पलाएनलाई रोक्ने होइन, आफूतर्फ युवाहरूको मत तान्न यसलाई बढावा दिने होडबाजी गरिरहेका छन् ।

अहिले निर्वाचनका क्रममा केही राजनीतिक दल र उम्मेदवारले ‘फ्रि भिषा, फ्रि टिकट’ को कुरामा युवाहरूलाई लोभ्याउनको थालेपछि बबण्डर मन्त्रालयको छ । निर्वाचनका समय ‘फ्रि भिषा, फ्रि टिकट’ले लोभ्याउनेमा प्रधानमन्त्री तथा नेपाली कांग्रेसका सभापति डा. आरजू राणा देउवा अग्रपंक्तिमा देखिएकी छन् । सत्ता गठबन्धनकै अर्को घटक नेकपा(एस) का अध्यक्ष माधव नेपालले पनि चुनावी सभामा ‘फ्रि भिषा, फ्रि टिकट’ को कुरा निकालेपछि उनको यो भिडियो समाजिक सञ्जालमा भाइरल भएको छ । नेपाललाई

जवाफ दिदै नेकपा(एमाले) अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले चुनावको मुखमा ‘फ्रि भिषा, फ्रि टिकट’ को कुरा गर्नेहरू ठग भएको बताएका छन् ।

यसै विषयलाई निर्वाचन आयोगले पूर्वमन्त्री कृष्णकुमार श्रेष्ठलाई २४ घण्टे स्पष्टीकरण सोधेको छ । बारा क्षेत्र नं. ४ बाट उम्मेदवार बनेका श्रेष्ठले फ्री भिषा फ्री टिकटमा विदेश पठाइदिने आश्वासन दिएपछि आयोगले स्पष्टीकरण सोधेको हो । उनले जनतालाई आश्वासन दिएको भिडियो आयोगमा पुगेपछि स्पष्टीकरणको सामना गर्नुपरेको हो । आयोगले निर्वाचन आयोगमा वा उम्मेदवारी रहेको निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयमा आफ्नो प्रतिनिधिमार्फत लिखित स्पष्टीकरण पेश गर्न भनेको छ । आयोगले बारा लगायतका जिल्लाबाट युवाहरूलाई जम्मा गरी प्रलोभन देखाउनुभएको सम्बन्धमा के कसो भएको हो ? भनी सोधेको छ । अब यस्तो आश्वासन बाँड्नेको सूचीमा नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष तथा पूर्वप्रधानमन्त्री माधवकुमार नेपाल पनि थपिएका छन् । आइतबार रौतहटमा भएको एक चुनावी कार्यक्रममा बजिका भाषामा पूर्वप्रधानमन्त्री

नेपालले आफूले चुनाव जित्ने देश भित्र र बाहिर युवालाई रोजगारीको अवसर दिने आश्वासन मात्र बाँडेर उनले भने, ‘फ्रि का मतलब विना डेउवा के । विना डेउवाको भिसा मिल्ने हे, टिकट मिल्ने हे, काठमाडौंमै तालिम मिल्ने हे ।’ अहिले उनको भिडियो सामाजिक सञ्जालमा भाइरल भएको छ ।

यसो त चुनावमा ‘फ्रि भिषा, फ्रि टिकट’ आश्वासन दिएको यो प्रदेश तथा प्रतिनिधि सभाको निर्वाचनमा मात्र पहिलो पटक होइन । यसको सुरुवात गरेकी हुन् प्रधानमन्त्री पत्नी आरजू राणाले । उनले गत स्थानीय निर्वाचन प्रचारका बेला कैलालीमा भोट माग्ने क्रममा निःशुल्क विदेश पठाउने आश्वासन दिएकी उनलाई निर्वाचन आयोगले स्पष्टीकरण नै सोधेको थियो । तर, त्यसबाट नचेतेकी राणाले संसदीय चुनावको मुखमा पनि ‘फ्रि-भिषा, फ्रि-टिकट’ को प्रलोभन दिन छाडेकी छैनन् ।

आफ्ना पतिको उम्मेदवारी दर्ता गराउन २३ असोजमा डडेलधुरा पुगेकी पत्नी राणाले आफूले युवाहरूलाई रोजगारीका लागि निःशुल्क मलेसिया पठाएको गर्व साथ बताइन् । ‘युवाको रोजगारीमा अस्ति पनि ४ सयभन्दा बढी फ्रि-भिषा, टिकटमा पठाउँछौं, यस्तो स्किम यहाँ फेरि पनि कसरी ल्याउने भन्ने पहल गर्छौं,’ देउवाको उम्मेदवारी दर्ता गरेपछि उनले थप योजना पनि सुनाइन् । यसको प्रतिउत्तरमा एमाले अध्यक्ष ओलीले यस्तो आश्वासन बाँड्नेहरू ‘ठग’ भएको बताएका छन् । बुधवार भ्रामा -१ म आयोजित राप्रपासँगको संयुक्त चुनावी सभामा बोल्दै ओलीले भने, ‘बारा, रौतहट, डडेलधुरालगायतका जिल्लामा फ्रि-भिषा र फ्रि-टिकटको कुरा गरेर जनतालाई भ्रम छरिरेका छन् । त्यस्ता उम्मेदवारलाई निर्वाचन आयोगले तत्काल कारवाही गर्नुपर्छ ।’ निर्वाचन आयोगले भने वाराबाट मात्र उजुरी परेको जनाउँदै कृष्णकुमार श्रेष्ठले फ्रि भिसामा विदेश पठाइदिने भन्दै युवाहरूलाई अन्तरवार्ता लिएको उजुरी आएको बताएको छ । आयोगका आयुक्त रामप्रसाद भण्डारीका अनुसार गरिव किसानलाई निर्वाचनको माहोलमा भिसा बाँडेको उजुरी परेको बताए । त्यसअनुसार श्रेष्ठसँग स्पष्टीकरण मागिएको जानकारी दिए । ‘आयोगमा मजबुत प्रमाण छ, उहाँले निर्वाचन आचारसंहिता उल्लंघन गर्नु भएको छ भने निश्चित रूपमा कारवाहीको भागिदार हुनुहोला ।’

बभाङ जीप दुर्घटनामा ७ को मृत्यु

सौर्य समाचार

बभाङ । बभाङमा जिप दुर्घटनामा परेर मृत्यु भएका चार जनाको सनाखत भएको छ । जिल्ला प्रहरी कार्यालय बभाङका डीएसपी जागेश्वर भण्डारीका अनुसार मृतकमध्ये चार जनाको सनाखत भएको हो ।

सनाखत हुनेहरूमा मष्टा गाउँपालिका-२ खेतकोटकी १३ वर्षीया सम्फना खड्का, सोही ठाउँका २५ वर्षीय रोशन खड्का, ११ वर्षीय प्रचण्ड खड्का र २८ वर्षीया वसन्ती धामी रहेका छन् । सदरमुकाम चैनपुरबाट मष्टा गाउँपालिकाको वडा नं २ खेतकोट जाँदै गरेको जिप बुधवार दिउँसो दुर्घटना भएको थियो । जिप सडकबाट दुई सय मिटर तल खसेर भीरमा

अड्किएको छ । सो दुर्घटनामा परेर ७ जनाले ज्यान गुमाएका छन् । अन्य १६ यात्रु घाइते भएका प्रहरीले जनाएको छ । गम्भीर घाइते ५ जनालाई थप उपचारको लागि धनगढी रिफर गरिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय

बभाङका प्रहरी निरीक्षक रमेश अवस्थीले बताए । ‘घाइतेको अवस्था चिन्ताजनक छ, मृतक संख्या बढ्न सक्छ,’ उनले भने, ‘सबैको सनाखत पनि हुन सकेको छैन ।’ उनका अनुसार अन्य घाइतेहरूको बभाङ अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ ।

भाइटीकाको साइत बिहान ११ बजेर ३७ मिनेटमा

सौर्य समाचार

काठमाडौं । यस वर्ष भाइटीकाको उत्तम साइत कात्तिक १० गते बिहान ११ बजेर ३७ मिनेट जाँदा रहेको छ । नेपाल पञ्चांग निर्णायक समितिले बुधवार भाइटीकाको शुभसाइतसहित अन्य तिहारका अन्य महत्वपूर्ण दिनबारे जानकारी गराएको हो । समितिका अनुसार तिहार पर्वसँग सम्बन्धित दिन तथा शुभसाइतहरू :

१) २०७९ कात्तिक ५ गते, शनिवार – यमदीपदान, धनत्रयोदशी (धन्तेरस) काकबली (कागततिहार), धन्वन्तरी जयन्ती कुकुरतिहार नरकचतुर्दशी, विहान भिर्सासमेता तेल लगाएर नुहाउने, लक्ष्मीपूजा, दीपमालिका, सुखरात्रि गाईपूजा गोवर्धनपूजा, बलीपूजा, हलतिहार, म्हुपूजा, गोरूपूजा, ने.सं. ११४३ प्रारम्भ यमद्वितीया भाइटीका (किजापूजा), विहान ११:३७ बजे (उत्तर मोहडा)

२) २०७९ कात्तिक ६ गते, आइतबार –

३) २०७९ कात्तिक ७ गते, सोमबार –

४) २०७९ कात्तिक ८ गते, मंगलबार –

५) २०७९ कात्तिक ९ गते, बुधवार –

६) २०७९ कात्तिक १० गते, बिहीबार –

३५ उम्मेदवारलाई कारवाहीको तयारी

सौर्य समाचार

काठमाडौं । निर्वाचन आयोगले निर्वाचन आचारसंहिता उल्लंघन गर्ने ३५ जना उम्मेदवारहरूलाई कारवाही गर्ने तयारी थालेको छ । आगामी मंसिर ४ गते हुने प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा निर्वाचनका लागि उम्मेदवारी दिएका ३५ जना उम्मेदवारहरूले निर्वाचन आचारसंहिता उल्लंघन गरेको पाइएकाले कारवाहीको प्रक्रिया अघि बढ्ने पक्का भएको जनाएको हो ।

निर्वाचन आयुक्त रामप्रसाद भण्डारीले बुधवार धेरै ठाउँमा आचारसंहिता उल्लंघनका उजुरी परेको तर ३५ जना उम्मेदवारहरूले आचारसंहिता बढी नै उल्लंघन गरेको पाइएको भन्दै कारवाहीको तयारी गरेको बताए । उनले आचारसंहिता उल्लंघन गर्ने उम्मेदवारहरूको कसुर प्रवृत्तिको गहन मूल्यांकन र विश्लेषण गर्दा कारवाहीको भागिदार बन्ने देखिएको बताए ।

आयुक्त भण्डारीले आचारसंहिता धेरै उल्लंघन हुने समय कात्तिक १८ देखि मंसिर २ भएकाले आफूले बनाएका नीति नियमको पूर्ण पालना र कार्यान्वयन गर्न उम्मेदवारीहरूलाई आग्रह गरे । आयुक्त भण्डारीले निर्वाचन आचारसंहिता अहिले पनि विभिन्न तरिकाबाट उल्लंघन भइरहेको भन्दै निर्वाचन आचारसंहिता उल्लंघन गर्ने जो कोही उम्मेदवारहरूलाई पनि आयोगले कारवाही गर्ने चेतावनी दिए ।

भोट बैंकको रूपमा सुकुम्वासी शिविर

सौर्य समाचार

भापा । केही हरिया त केही सुकेका सालका र साजका रुख । त्यहाँ रुखको फेदीमा घरका छाया । २०६३ देखि अतिक्रमणमा परेको टीकापुरकै शैक्षिक धरोहर टीकापुर बहुमुखी क्याम्पसको जग्गा । कुनै समयमा घना जङ्गल, यतिवेला खण्डहरजस्तै बनेको छ ।

त्यहाँका सालका र साजका रुख कता गए त्यसको कुनै लेखाजोखा छैन । अँध्यारोमा बास, पिउने पानीको अभाव, शैक्षिक गतिविधिको पहुँचबाट टाढाजस्ता समस्याले घेरिएका स्थानीयवासीको दैनिकी । एकपछि अर्को गर्दै दुई वर्षको अवधिमा तीन सय विद्या जमिन पूर्णरूपमा सुकुम्वासीको कब्जामा भएपछि क्याम्पस प्रशासनले खाली गराउनका लागि निकै प्रयास गर्‍यो ।

ती गरेका प्रयास सफल हुन सकेनन् । त्यसको मुख्य कारण निर्वाचनमा सबैलाई भोटको राजनीति । राजनीतिक आडमा बसेकालाई व्यवस्थित बसोबासको आश्वासन गरेर मत पाएपछि त्यहाँ फर्किएको कुनै समय छैन होला । ‘अहिले दैनिक छ/सात टोली आउँछन् । हाम्रो पाटीलाई भोट हाल्नुहोला, हामी उचित

बसोबासको ग्यारेन्टी गर्छौं भनेर’, स्थानीय कमला विकले भने, ‘त्यसो भनेर आउने कसैको नयाँ अनुहार छैन । सबै पुराना छन् । कसरी विश्वास गर्नु हामीले जग्गा पाउँछौं भनेर ।’ सोही ठाउँका बलबहादुर विक पनि यतिवेला निकै अन्यायमा हुनुहुन्छ । जीवनको १६ वर्ष त्यहीं शिविरमा बितेका बलबहादुरलाई आफूहरूको व्यवस्थापन हुन्छ भन्नेमा शंका छ । २०६४ सालको संविधानसभाको निर्वाचनदेखि २०७९ सम्मका सबै निर्वाचनमा सुकुम्वासी, मुक्तकमेया र अत्यवस्थित बसोबासीलाई व्यवस्थापन गर्ने कुरा सबै राजनीति दल तथा उम्मेदवारको घोषणापत्रमा नछुटेको बलबहादुर बताउँछन् ।

‘हिजोदेखि आजसम्म उहाँ अनुहार छन भने उहाँ मुटु’, बलबहादुरले भने, ‘कार्यान्वयन हुने कहिल्यै होइन । हालसम्म न हाम्रो अवस्था फेरियो न उम्मेदवारका एजेन्डाका बुँदा ।’ २०७४ को प्रदेश र सङ्घीय निर्वाचनमा शिविरमा बसोबास गर्दै आएका नागरिकको व्यवस्थापन गर्ने भन्दै केही उम्मेदवारले लिखित सम्झौता नै गरेका थिए । पाँच वर्ष बित्यो सम्झौता कार्यान्वयन हुन सकेन ।

‘क्याम्पसको जग्गा नपाए पनि अन्त कतै

निर्वाचन आयोग, नेपाल
ELECTION COMMISSION, NEPAL

प्रतिनिधि सभा सदस्य तथा प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन, २०७८

सबैभन्दा ठूलो काम प्रतिनिधि रोज्ने निर्वाचनको माध्यमबाट आफ्नो हक खोज्ने

मतदान मिति : २०७८ साल मंसिर ८ गते, आइतबार
मतदान समय : बिहान ७ बजे देखि साँझ ५ बजेसम्म

website: www.election.gov.np
e-mail: info@election.gov.np

वाँकी पृष्ठ २

दश जनाले पूरा गरे एपिएफ कमाण्ड कोर्स

सौर्य समाचार

काठमाडौं । सशस्त्र प्रहरीका १० कर्मचारीले एपिएफ कमाण्ड तथा स्टाफ कलेज काठमाडौंमा सञ्चालित छैटौँ एपिएफ कमाण्ड तथा स्टाफ कोर्स पूरा गरेका छन् । प्रहरी कर्मचारीको परिचालनका लागि उक्त कोर्स महत्वपूर्ण मानिन्छ । २०७८ जेठ १६ गतेदेखि सञ्चालन भएको उक्त कोर्समा दुई सशस्त्र प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक, तीन सशस्त्र प्रहरी उपरीक्षक र पाँच जना सशस्त्र प्रहरी नायब उपरीक्षकको सहभागिता थियो । उनीहरूलाई बुधवार एक समारोहका बीच सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक राजु अर्यालले दीक्षित गराए । उक्त कोर्समा सवोत्कृष्ट भएका सशस्त्र प्रहरी नायब उपरीक्षक सुरेश गैरेलाई

‘वेस्ट कमाण्ड एण्ड स्टाफ कोर्स अवार्ड’ र रिसर्चकर्ता प्रथम भएका सशस्त्र प्रहरी नायब उपरीक्षक सन्तोषबहादुर सिंहलाई ‘वेस्ट रिसर्च अवार्ड’ प्रदान गरे । सोही अवसरमा त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सहायका डिन प्रा डा केशुम शाक्यले सशस्त्र प्रहरी नायब उपरीक्षक सुरेश गैरेलाई ‘वेस्ट एकेडेमिक अवार्ड’ प्रदान गरे ।

उक्त समारोहमा सशस्त्र प्रहरी महानिरीक्षक अर्यालले साङ्गठनिक जिम्मेवारी निर्वाहका क्रममा पूर्ण व्यावसायिक भई कुशलतापूर्वक क्षमता र दक्षता प्रदर्शन गर्न सशस्त्र प्रहरी कर्मचारीलाई निर्देशन दिए । उनले दीक्षित अधिकृतलाई यस कोर्सबाट प्राप्त गरेका ज्ञान, सीप, कला र कौशललाई सद्व्योग गरी साङ्गठनिक विकासमा इमान्दार

र कर्तव्यनिष्ठ भई सकारात्मक सोचका साथ उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्नेतर्फ क्रियाशील हुन पनि आग्रह गरे । त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकायका डिन प्रा डा शाक्यले सङ्गठन र राष्ट्रका लागि दक्ष अधिकृत उत्पादनमा एपिएफ कमाण्ड तथा स्टाफ कोर्स कोसेढुङ्गा सावित हुने विश्वास व्यक्त गरे ।

सो कोर्समा सहभागी अधिकृतलाई स्टाफ ड्युटिज, इन्टेलिजेन्स, ट्रन्स व्यवस्थापन, सुरक्षा, विकास, शान्ति, मानवअधिकार, अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानून, नेतृत्व तथा व्यवस्थापन, राष्ट्रिय सुरक्षा रणनीति, नीतिनिर्माण तथा योजना, स्वदेश तथा विदेश शैक्षिक भ्रमणलाईयताका विविध विषयमा विज्ञाने प्रशिक्षण दिएको थियो ।

३५...

दलका नेताहरूले पनि मञ्जुर गर्नुभएको हो । धेरै ठाउँमा आचारसंहिता उल्लंघन भयो भनेर उजुरी परेको छ । बुधवारसम्म ३५ जनालाई स्पष्टीकरण सोधिसकेका छन् । ८०-९० बटा स्पष्टीकरण सोजे र कसुरको प्रकृतिलाई मूल्यांकन गरेर के गर्न सकिन्छ भनेर हाम्रो टोलीले अनुसन्धान गरिरहेको छ । ३५ जनाको अलिकति बढी नै कसुरजन्य क्रियामा आचारसंहिता उल्लंघन गरेको सन्दर्भलाई लिएर अलि गहन तरिकाले अध्ययन गरेर उहाँहरू छानबिनको पनि गहिरो छानबिनको, मसिनो छानबिनको विषय हुने र सजायको भागिदार हुनुहुने भन्ने हामीले देखेका छौं । निर्वाचन आयुक्त भण्डारीले नेकपा एकीकृत समाजवादीका नेता कृष्णकुमार श्रेष्ठले वारा क्षेत्र नम्बर ४ मा वैदेशिक रोजगारीमा पठाइदिने प्रलोभन दिएर अन्तर्वाता शुरु गरेको विषयमा पनि उजुरी परेकाले नेता श्रेष्ठलाई आयोगले स्पष्टीकरण सोधेको बताए । उनले आयोगले यस सन्दर्भमा प्रमाण जुटाउने काम गरिरहेको बताए ।

उनले आयोगले उम्मेदवारहरूले दिएको जवाफका बारेमा मात्रै सही, गलत नछुट्याउने भन्ने पर्याप्त प्रमाण संकलन गरी आचारसंहिता उल्लंघन गरेको पाइए कारवाहीको भागिदार बनाउने बताए । आयुक्त भण्डारीले भने, ‘किसान श्रेष्ठले वाराको आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रमा जो गरिब किसानहरू हुनुहुन्छ, ज्याला मजदुरी गरेर आउनुभएको छ, तपाईंहरूलाई विदेशमा म पठाइदिन्छु, भनेर अहिले निर्वाचनको माहोलमा चुनाव प्रचार गर्ने सन्दर्भमा उहाँले भिसा बाँड्नुभयो, भन्ने हामीकहाँ उजुरी आएको छ । त्यो उजुरीपछि हामीले उहाँले गर्नुभएको हो की होइन ? उहाँलाई स्पष्टीकरण सोधेका छौं । साथै हामीले पनि प्रमाण संकलन गरेका छौं । उहाँले दिएको जवाफमा मात्रै आधार मानेर त्यसैलाई सही र गलत भनेर हामी छुट्याउँदैनौं । आयोगसँग मजबुत रूपमा प्रमाण संकलन छ । त्यो संकलन प्रमाणहरू वस्तुनिष्ठ तहले उहाँले त्यसरी निर्वाचन आचारसंहितालाई उल्लंघन गरेर कसुरजन्य क्रिया गरी अर्थ हिनुनुभएको छ भने निश्चित रूपमा सजायको भागिदार हुनुहुनेछ ।’

निर्वाचन आयुक्त भण्डारीले देशको नीति निर्माण र शासन सम्हाल्न जाने मानिसले सुरक्षित नै ऐन, नियम र आचारसंहिता उल्लंघन गर्नुले देशका लागि नयाँ नीति निर्माण गर्न नसक्ने भन्ने निर्वाचन आचारसंहिताको पूर्ण पालना गर्न आग्रह गरे ।

भोट...

भए पनि हाम्रो व्यवस्थापन हुन्छ, भन्ने आशा पलाएको थियो । त्यो आशा पाँच वर्षसम्म पनि पूरा हुन सकेन, स्थानीय सुन्दर चौधरीले भने, ‘अफैँ हाम्रो व्यवस्थापन हुन कठिन छ । यत्रो शिविरलाई स्थानान्तरण गरेर व्यवस्थापन गर्नसक्ने अवस्था छैन । क्याम्पसले आफ्नो स्वाभिमत्त्वको जगमा दिने कुरा पनि नहोला ।’

शिविरमा बस्दै आएका सूर्य मगर राजनीतिक दलका नेता भन्दा आफ्नै क्षेत्रका अगुवासँग आक्रोशित देखिन्छन् । २०६४ सालमा सुर्खेतबाट बसाइँ सर्ने एकतानगर शिविरमा बस्दै आएका उहाँ आफ्नो स्वेच्छाले उम्मेदवारलाई भोट हाल्न नपाएको बताउछन् । ‘बाढीकै कारण विस्थापित भएर तराई भर्तियो । निकै दुःखकष्टका साथ शिविरमा बितेका दिन सम्झेर साध्य छैन, सूर्यले भने, ‘विगतका दुःख सम्झेर शिविरका अगुवाकोपाछि लाग्दा उनीहरू वने तर, हाम्रो अवस्थामा कुनै फेरबदल भएन ।’

शिविरमा त्यहाँको अगुवाइ गर्ने व्यक्तिको कुरालाई काट्न नसकेका कारण पनि आफ्नो इच्छाएको व्यक्ति भन्दा त्यहाँको अगुवाइ गर्ने व्यक्तिले चाहेको उम्मेदवारलाई भोट हाल्नुपर्ने बाध्यता भएको उहाँहरूको गुनासो छ । त्यसैमा शिविरका नागरिक फने सशान्त भएका छन् । टिकापुर नगरपालिकाले सार्वजनिक जग्गा ३५ दिनभित्र खाली गर्न भन्दै सूचना जारी गरेपछि कतै आफूहरू अहिलेको बसेको ठाउँबाट विस्थापित हुनुपर्ने हो कि भन्ने त्रास देखिएको कमल परियार बताउछन् ।

नगरपालिकाले कस्तो सार्वजनिक जग्गा खाली गर्न भनेको हो थाहा भएन । यदि हामीलाई पनि हटाउन खोजियो भने त्यो निकै महँगो पर्न सक्छ, कमलले भने, ‘हामी जग्गा छोड्न तयार छौं, तर उचित व्यवस्थापन नभएर हामीले

राहदानी हरायो

मेरो निम्न व्यहोराभएको राहदानी यहि मिति 2079-05-23 गते नारायणगढ बाट गैडाकोट जाँदा हराएको पाउनुहुने महानुभावले नजिकको प्रहरी चौकी वा तलको ठेगानामा सम्पर्क गरीदिनुहुन विनय अनुरोध गर्दछु ।
Name : shuku magar
Address : gaidakot-3, Nawalparasi
Passport No : 09576035
Mobile No : 9816496809

वर्षौदेखि बस्दै आएको जग्गा सहजै छोडेर जानसक्ने अवस्था रहँदैन । नगरपालिकाले सार्वजनिक जग्गा खालिका लागि सूचना जारी गरेपछि क्याम्पसले पनि आफ्नो जग्गा खाली गराइदिन नगरपालिकालाई अनुरोध गरेको क्याम्पस प्रमुख केशरबहादुर कुँवरले बताए । उनले लामो समयदेखि क्याम्पसको नाममा रहेको तर भोगचलन अरुले नै गरिरहेको तीन सय विद्या जग्गा खाली गराइदिनका पत्रसहित अनुरोध गरिएको बताए । उनले नगरपालिकाले सूचना जारी गरेको समयमा क्याम्पसको जग्गा पनि अतिक्रमणमा परेको छ भन्ने कुराको जानकारी होस् र त्यसलाई खाली गर्नका लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइयोस भन्नाका लागि पत्राचार गरिएको बताए ।

राजनीतिक दलहरूले सुकुम्बासी बसेको जग्गा क्याम्पसको जग्गा होइन, त्यहाँ बसेकालाई त्यहाँ नै जग्गा उपलब्ध गराउने भुटो भ्रम छुट्टै आएको अवस्थामा पनि त्यो जग्गा क्याम्पसको नै हो भन्ने जानकारीका लागि पनि पत्राचार गर्नुपर्ने देखियो । क्याम्पस प्रमुख कुँवरले भने, ‘जग्गा हाम्रो । बस्ने सुकुम्बासी । भोट बैक राजनीतिक दलका उम्मेदवारको भएको छ । क्याम्पसको जग्गा कुनै राजनीतिक दलको भोट बैक नबनोस् भन्ने चाहना हाम्रो हो ।’ उता नगरपालिकाका नगर प्रमुख रामलाल डगौरा थारुले अहिलेको सूचनाले शिविर बस्तीलाई कुनै समस्या नगर्ने बताउछन् । उनले कुनै विकल्प नभएर सयौँ परिवारलाई विस्थापित गर्न नसकिने बताउँदै वजार क्षेत्रका अतिक्रमण परेका जग्गालाई खाली गराउनका लागि प्रक्रिया अगाडि बढाइएको बताएका छन् । ‘बस्ती हटाउने भन्ने भ्रम शिविरमा छुट्टै काम भएको सुन्नमा आएको छ । त्यो सत्य होइन, नगर प्रमुख थारुले भने, ‘विकल्प खोजेर शिविर खाली गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय भइरहेको छ ।’

जनजाति आयोगका सिफारिस न्यून कार्यान्वयन

सौर्य समाचार

काठमाडौं । आदिवासी जनजाति आयोगले सरकारलाई कार्यान्वयनका लागि सिफारिस गरेकामध्ये थोरै विषयमात्र कार्यान्वयन हुने गरेको छ । आयोगले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सरकारलाई २२ वटा सिफारिस गरेको थियो । त्यसमध्ये दुईवटा सिफारिसमात्र कार्यान्वयन भएको आयोगका अध्यक्ष रामबहादुर थापाभण्डारीले बुधवार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा जानकारी गराए ।

राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगकै पनि १५ प्रतिशतभन्दा बढी सिफारिस सम्बोधन नहुने गरेको उनले सुनाए । आयोगले तेस्रो वार्षिक प्रतिवेदन २०७८/७९ माफत सरकारलाई २८ वटा सिफारिस गरेको छ । प्रतिवेदन गत असोज ३१ गते पत्रमाफत राष्ट्रपति कार्यालयलाई पठाएपछि बुधवार पत्रकार सम्मेलन गरी सार्वजनिक गरिएको हो । आयोगले सिन्धुली र रामेछाप जिल्लामा सञ्चालित सुनकोसी-मरिण डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय परियोजना र सुनकोसी-२ जलविद्युत् परियोजना प्रभावित रामेछाप जिल्लाका माभौलीलगायतका स्थानीय समुदायको गुनासो स्थलगतरूपमा अध्ययन गरी त्यसको व्यवस्थापनका लागि सरकारलाई सिफारिस गरेको जनाएको छ ।

सिफारिसमा माभौली समुदायको सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिकस्थलको संरक्षण र उचित मुआब्जालगायत माग सम्बोधन नभएको आयोगको सिफारिसमा उल्लेख छ । सरोकार भएकाले छलफल गरी जायज माग सम्बोधन गर्न आयोगले सरकारलाई सिफारिस गरेको छ । यस किसिमका विकास निर्माणका काम सञ्चालन गर्दा परियोजना

प्रभावित स्थानीय समुदायको स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा ‘स्वतन्त्र र सुसूचित मञ्जुरी’ लिने व्यवस्था गर्न पनि आयोगले सिफारिस गरेको छ ।

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जको कुसुमखोला क्षेत्रका चेपाङ बस्तीलगायत आदिवासी जनजातिको घर, टहरा जलाएकामा आयोगबाट अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गरी विस्थापित परिवारलाई तत्कालीन एवं दीर्घकालीन व्यवस्थापनका सम्बन्धमा गृहमन्त्रीलाई ध्यानाकर्षण गराइएकामा सिफारिस कार्यान्वयन गर्न पुनः माग गरिएको छ । निकुञ्जभित्र परेका बस्तीका सर्वपक्षीय समस्याको दीर्घकालीन समाधान गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्न पनि आयोगले सिफारिस गरेको छ ।

आदिवासी जनजाति समुदायको भौतिक, अर्थोत्पत्तिक संरक्षण एवं संबर्द्धनका लागि सङ्घीयस्तरको एक र प्रादेशिकस्तरका सातवटा खुला सङ्गहालय स्थापना तथा सञ्चालन गर्नुपर्नेमा आयोगले सिफारिसमाफत जोड दिएको छ । सम्बन्धित समुदायका परम्परागत मौलिक गाउँलाई नमूना सांस्कृतिक सम्पदा गाउँको रूपमा संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न सम्बन्धित निकायले तत्काल कार्यक्रम आरम्भ गर्न पनि सिफारिस गरिएको छ ।

नेपालले सन् २०१० मा अनुमोदन गरेको अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण महासन्धि (२००३) कार्यान्वयन गर्न संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमाफत आदिवासी जनजाति समुदायका अमूर्त (अभौतिक) सांस्कृतिक सम्पदा युनेस्कोमा सूचीकरण गर्ने प्रक्रिया तत्काल प्रारम्भ गर्न पनि सिफारिस गरिएको छ । आदिवासी जनजातिको परम्परागत संस्कृतिमा आधारित पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक नीति र कानून निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न पनि आयोगले सिफारिस गरेको छ ।

Binayi Tribeni Rural Municipality Office of the Rural Municipal Executive Nawalparasi (East of Bardaghat Susta), Dumkibas Gandaki Province, Nepal

Invitation For Sealed Quotation

Date of publication: 2079/07/03

1. The Binayi Tribeni Rural Municipality invites sealed quotations from registered Suppliers for the supply, delivery and installation of Procurement of goods (Stationary).

S. N.	Contract ID	Description of Works	Estimate Amount	Bid Security Amount (NRs.)	Cost of Bid Document (NRs.)	Last Date of Bid	Bid Valid Period	Date of bid Opening	Remarks
1	02/SQ/Goods/BTRM/2079-080	Procurement of goods (Stationary)	20,00,000.00	50,000.00	1,000.00	2079/07/18 Before 12:00	45 Days	2079/07/18 1:00 PM	
Cost of Bidding Document in Bank		Name of the Bank: Siddharth Bank LTD., Dumkibas branch, Nawalparasi (East) Name of Office: Binayi Tribeni Rural Municipality, Nawalparasi (East) Binayi Tribeni Gaunpalika GA1.1 Aantarik Rajashwo Khata : 00815413078							
Cost of Bid Security in Bank		Name of the Bank: Siddhartha Bank LTD., Dumkibas, Nawalparasi(East) Name of Office: Binayi Tribeni Rural Municipality, Nawalparasi(East) Binayi Tribeni Gaunpalika GA03 Dharauti Khata. : 00815153326							

2. Eligible Bidders may obtain further information and inspect the Bidding Documents at the office of Binayi Tribeni Rural Municipality, Dumkibas, Nawalparasi (Bardaghat Susta East), www.binayitribenimun.gov.np.

Chief Administrative Officer

Malaysia मा रोजगार KAWALAN SERI GADING SDN. BHD.

पुनः विज्ञापन । पूर्व स्वीकृती मिति: २०७९/१०/१६ चलायी नं. ६०७५०८७८८ LT No. 231251

सि. नं.	कामदारको पद	मान सञ्चालक	मूलतः	मासिक तलब	आयु	प्रतिदिन काम गर्ने घण्टा	हालमा काम गर्ने दिन	आधिकारिक विद्या	खाना सुविधा	बस्ने सुविधा	करार अवधि
१	Security Guard	४९	काममा रही	1500	8२	७8२1	क.मि. अनुसार	६ दिन	६ घण्टा	६ दिन	२ वर्ष

अर्जता ति: २०७९ कात्तिक ११ गते (28 Oct., 2022) यस प्रा. लि. को कार्यालय बसुन्धारा, काठमाडौंमा हुनेछ ।

गुडवील इन्टरनेशनल प्रा. लि.

टोखा -७, बसुन्धारा चौकी, काठमाडौं, फोन: ८३८३८५६, फ्याक्स: ४८२३८६७

Rapti Municipality
Office of Municipal Executive
Bhandara
Chitwan, Nepal

FIRST TIME PUBLISHED NOTICE

Invitation for Bids for the Buddha Shanti Ma Bi West To Krishna Ghimire House To Pratappur R.C.C Road Construction at Border of Ward 2 and 3.

Contract Identification No: 007/Works/NCB/RM/079/080
First Date of publication: 2079-07-01 (BS) 2022-Oct-18 (AD)

- Rapti Municipality, Chitwan invites electronic bids from Nepalese eligible bidders for the **Buddha Shanti Ma Bi West To Krishna Ghimire House To Pratappur R.C.C Road Construction at Border of Ward 2 and 3, Contract ID no. 007/Works/NCB/RM/079/080** under National Competitive Bidding procedures. The estimated amount for the works is **Rs. 44,80,416.25** (without VAT and Contingencies).
- Eligible Bidders may obtain further information and inspect the Bidding Documents at **Rapti Municipality, Office of Municipal Executive, Bhandara, Chitwan, Nepal** or may visit PPMO website <http://www.bolpatra.gov.np/egp>.
- Bidding process shall be executed by e-bidding process. Bidders can download the bidding documents for e-submission from PPMO's Web Site www.bolpatra.gov.np. Bidders, submitting their bid electronically, should deposit the non-refundable fee of NRs. 3000.00 in the Project's Rajaswa (For Purchase Bidding Document) account as specified below and the scanned copy (pdf format) of the Bank deposit voucher shall be uploaded by the bidder at the time of electronic submission of the bids. Information to deposit the cost of bidding document in Bank:
Name of the Bank: **NIC Asia Bank Ltd. Parsa/ Bhandara Branch**
Name of Office: **Rapti Municipality, Office of Municipal Executive, Chitwan.**
Office Account no.: Ga-1-1, **098250029409002** (For Purchase Bidding Document)
Office Account no.: Ga-3, **0984150019441007** (For Bid Security deposit)
- Pre-bid meeting shall be held at **2079-07-24 (BS) at 13:00 hr** at Rapti Municipality, Office of Municipal Executive, Bhandara, Chitwan, Nepal.
- Electronic bids must be submitted through PPMO website www.bolpatra.gov.np. **On or before 12.00 noons 2079-08-01 (BS)** Bids received after this deadline will be rejected.
- The bids will be opened in the presence of Bidders' representatives who choose to attend at **14.00 hr on 2079-08-01 BS** at the Rapti Municipality, Office of Municipal Executive, Chitwan.
- Bids must be valid for a period of **90 days** after bid opening and must be accompanied by a bid security or scanned copy of the bid security in .pdf format in case of e-bid, amounting to a minimum of **NRs 140000.00**, which shall be valid for **30 days** beyond the validity period of the bid.
- If the last date of purchasing and /or submission falls on a government holiday, then the next working day shall be considered as the last date. In such case the validity period of the bid security shall remain the same as specified for the original last date of bid submission.
- The employer reserves the right to accept or reject, wholly or partly any or all the bids without assigning reason, whatsoever.
- All other terms & conditions will be as per prevailing procurement act & regulations of government of Nepal.

Chief Administrative Officer

सुषमा कोइराला मेमोरियल अस्पताल
साँखु, काठमाडौं

Furnishing बारेमा सिलबन्दी बोलपत्र आव्हानका लागि सूचना
प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०७९ 10७ 10३

यस अस्पतालको **Furnishing** कार्य गर्नु पर्ने भएकोले इच्छुक निर्माण व्यवसायीहरूबाट नेपाल सरकारको कार्यालयमा दर्ता भई प्राप्त गरेको नविकरण सहितको इजाजत पत्र, आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट प्राप्त गरेको मूल्य अभिवृद्धी कर दर्ता प्रमाणपत्र, आ.व. २०७८/०७९ को कर चुक्ता गरेको प्रमाणपत्र वा आ.व. २०७७/७८ को कर चुक्ता गरेको गरेको प्रमाणपत्रको साथमा आ.व. २०७८/७९ को म्याद थप भएको पत्र समेत नोटरी पब्लिकबाट प्रमाणित प्रतिलिपिहरू संलग्न गरी कार्यालय समयमा यस अस्पतालको लेखा शाखामा नगद रु. ३०००/- (पछि फिर्ता नहुने गरी) तिरी बोलपत्र खरिद गर्न र निम्न शर्तहरूको अधिनमा रही सिलबन्दी बोलपत्र पेश गर्न सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

- बोलपत्र फारम खरिद सूचना प्रथम पटक प्रकाशित मितिले १५ औं दिनको १२:०० सम्म कार्यालय समयमा यस अस्पतालको लेखा शाखाबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।
- सिलबन्दी बोलपत्र पेश गर्दा आफूले कबोल गरेको अंकको २.५ प्रतिशतले हुने रकम बराबरको कम्तीमा ९० दिन म्याद भएको (बोलपत्र पेश गर्ने अन्तिम मितिदेखि) नेपाली वाणिज्य बैकहरूबाट जारी गरेको बैक जमाना पत्र (बिडवण्ड) वा यस अस्पतालको बैक अफ काठमाण्डौं, साँखु शाखामा रहेको खाता नं. ०१२००००००५६५२४ मा रकम जम्मा गरेको सक्कल भौचर पेश गर्नु पर्नेछ ।
- सिलबन्दी बोलपत्र प्रथम पटक प्रकाशित भएको मितिले १६ औं दिनको १२:०० बजे दर्ता हुन आएको सिलबन्दी बोलपत्रहरू सिलबन्दी बोलपत्रदाता स्वयं वा निजको प्रतिनिधि वा निजहुप उपस्थित नभए पनि कार्यालयका प्रतिनिधिहरूको रोहवरमा सोहि दिनको १३:०० बजे यस अस्पतालमा खोलिने छ ।
- सिलबन्दी बोलपत्र खरिद गर्ने, दर्ता गर्ने र खोल्ने अन्तिम दिन सार्वजनिक बिदा परेमा उक्त कार्यहरू विदा पछि कार्यालय कुल्यको दिन सोही समयमा गरिनेछ ।
- कुनै पनि कारण जनाई वा नजनाई बोलपत्र स्वीकृत गर्ने वा नगर्ने सम्पूर्ण अधिकार यस अस्पतालमा निहित हुनेछ ।
- स्वीकृत बोलपत्रदाताले निर्माण गर्ने कार्य बोलपत्र स्वीकृत भई सम्पन्नता भएको ६० (साठौं) दिनभित्र काम सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।
- यस सूचनामा उल्लेख भएका कुराहरू यसै सूचना बमोजिम र अन्य कुराहरूको हकमा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।
- यस सम्बन्धी कुनै जानकारी चाहिएमा कार्यालय समयभित्र यस अस्पतालको लेखा शाखा वा प्रशासन शाखामा सम्पर्क राख्न सकिनेछ ।

सम्पर्क नं : ०१-८८९०८२६, ०१-८८५०७२५

सि.नं.	निर्माण कार्यको विवरण	संख्या	दर/भाउपत्र फारम दस्तुर	धरौटी रकम
१.	Hospital's Laboratory, Dental and Blood Bank Furnishing Works	१	३०००/-	कबोल अंकको २.५%

धनुषामा चुनावी माहोल तात्दै, मतदाता जोड घटाउमा व्यस्त

सौर्य समाचार

जनकपुरधाम । यही ४ मंसिरमा हुने प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचनका लागि उम्मेदवारी दर्ता गराएका उम्मेदवार धनुषामा प्रचारप्रसारमा गाउँ पसेका छन् । विभिन्न पार्टीका केन्द्रीय नेताहरू चुनावी प्रतिस्पर्धामा रहेकाले जिल्लामा यतिबेला चुनावी माहोल तातेको छ । चुनावी तयारीलाई तीव्र पारेको सत्तारूढ पाँच दलीय गठबन्धन र नेकपा एमाले-जसपा गठबन्धन छुट्टाछुट्टै बैठक, भेला र घरदैलोलाई तीव्रता दिएका छन् । पाँच दलीय गठबन्धनमा आवद्ध दलका नेता आन्तरिक तथा सामूहिक बैठक, छलफल र भेलालाई तीव्र पारेको नेकपा (माओवादी केन्द्र) धनुषाका अध्यक्ष दीपक यादवले जानकारी दिए ।

गठबन्धनका उम्मेदवारसँगै हामी पनि चुनावी तयारीमा जुटेका छौं, उनले भने, 'अहिले दलहरूको आफ्नो आन्तरिक तथा गठबन्धनको बैठक, छलफल जारी छ ।' उम्मेदवारले पनि आफ्नो र दलको एजेन्डा बोकेर जनतामाफ्न पुग्न थालेका छन् उनको भनाइ छ । एमाले-जसपा गठबन्धनले पनि धनुषाको सबै क्षेत्रमा चुनावी रणनीति बनाउन बैठक, भेला जारी राखेको एमाले नेता रामसुन्दर यादवले बताए । दलका नेता कार्यकर्ता र भण्डासहित उम्मेदवार गाउँगाउँ पुग्न थालेपछि यतिबेला सहरी क्षेत्रमा मात्र होइन, ग्रामीण भेगमा पनि चुनावी माहोल बन्दै गएको छ । स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएको करिब सात महिनापछि पुनः अर्को महत्वपूर्ण जनप्रतिनिधि छनोट गर्ने अवसर आएको यसलाई सहरीरूपमा सदुपयोग गर्ने तयारीमा मतदाता छन् । अहिले चोकचोकको चिया पसलदेखि टूलटुला होटलमा चुनावी चर्चा परिचर्चा हुने गरेको छ ।

यसपालिको चुनावमा कुन उम्मेदवार बलियो छ ? कुन उम्मेदवारले बाजी मारने ? चुनावी जोड घटाउ भइरहेको स्थानीयले बताएका छन् । जिल्लामा चार प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्र र आठ वटा प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्र छन् । सबै निर्वाचन क्षेत्रमा पूर्वमन्त्री तथा पार्टीका केन्द्रीय नेता चुनावी प्रतिस्पर्धामा रहेकाले सहजरूपमा चुनावी परिणाम आँकलन गर्न गाह्रो रहेको राजनीतिक जानकारले बताएका छन् । ती निर्वाचन क्षेत्रमा विभिन्न पार्टीबाट १० पूर्वमन्त्री चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् । क्षेत्र नम्बर १ मा माओवादी केन्द्रका उपमहासचिव तथा पूर्वमन्त्री मातृकाप्रसाद यादव चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् । गत ०७४ सालको निर्वाचनमा तत्कालीन बाम गठबन्धनको उम्मेदवार भएर सो क्षेत्रबाट निर्वाचित भएका उनी यसपटक पाँच दलीय गठबन्धनको साभ्ना उम्मेदवार भएर चुनावी प्रतिस्पर्धामा होमिएका छन् ।

अधिल्लो निर्वाचनमा उनले २६ हजार ४ सय १८ मत ल्याएर निर्वाचित हुँदा उनको निकटतम प्रतिद्वन्द्वी तत्कालीन संघीय समाजवादी फोरमका दीपक कार्कीले १७ हजार २ सय ९६ मत प्राप्त गरेका थिए । यसपटक पुनः यादव र कार्की चुनावी प्रतिस्पर्धामा होमिएका छन् । कार्की जनता समाजवादी पार्टीबाट उम्मेदवार बनेका छन् । एमालेले टिकट नदिएपछि किशोरी साह जनमत पार्टीबाट सो क्षेत्रमा उम्मेदवार बनेका छन् । सो क्षेत्रमा यादव, कार्की र साहबीच त्रिपक्षीय प्रतिस्पर्धा हुने स्थानीयको आँकलन छ । यसै क्षेत्र नम्बर २ मा पनि तीन जना पूर्वमन्त्री चुनावी मैदानमा उत्रिएका छन् । धनुषाको पूर्वी दक्षिण क्षेत्र नम्बर २ को प्रतिनिधिसभा सदस्यका लागि नेपाली कांग्रेसबाट पूर्वमन्त्री रामकृष्ण यादव,

संकटग्रस्त क्षेत्रमा प्राधिकरणको टोली

सौर्य समाचार

कर्णाली । सरकारले संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरेका गाउँ तथा वडापालिकाको अध्ययनका लागि राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको टोली जुम्ला आइपुगेको छ ।

यही असोज १९-२४ गतेसम्मको अतिरल वर्षापछिको बाढी तथा पहिरोजन्य विपद्ले क्षतिग्रस्त जुम्ला जिल्लाको कनकासुन्दरी, सिंजा, हिमा गाउँपालिका र तिला गाउँपालिका-१, २, ३, ४, ६ र ७ वडालाई तीन दिनअघि सरकारले संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरेको थियो । यसको अध्ययन गर्न उपसंचिव डेविड जेम्स र पवनबाबु बास्तोला संयोजकत्वको तीन सदस्यीय प्राधिकरणको टोली जुम्ला आइपुगेको जिल्ला प्रशासन कार्यालय जुम्लाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी प्रेमला रिजालले जानकारी दिए ।

सरकारले जुम्लालाई संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरेपछि जोखिममा परेका बस्तीको अध्ययन गर्न प्राधिकरणबाट टोली आएपछि बुधवार जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बसेर प्राधिकरणबाट आएको विज्ञको टोलीलाई प्रत्येक पालिकाले सम्बन्ध र सहजीकरण गर्ने निर्णय भएको उनले बताए । सर्पिज रिजालका अनुसार प्रत्येक पालिकाले हालसम्म भएको सम्पूर्ण क्षतिको विवरण वडा विपद् व्यवस्थापन समितिमाफर्त सात दिनभित्र जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिमाफर्त पेश गर्ने निर्णय भएको छ । उनका अनुसार प्राधिकरणको टोली स्थलगत अध्ययनका लागि

एमालेबाट पूर्वमन्त्री उमाशंकर अरगरिया, नेकपा (एकीकृत समाजवादी) बाट पूर्वमन्त्री रामचन्द्र भ्वा र जनता समाजवादी पार्टी (जसपा) बाट गंगाराम यादव चुनावी प्रतिस्पर्धामा छन् । गत निर्वाचनमा प्रतिनिधिसभामा संघीय समाजवादी फोरमबाट निर्वाचित अरगरियाले ३२ हजार ४४ मत ल्याएर जित हासिल गर्दा नेकपा माओवादी केन्द्रबाट उम्मेदवार बनेका पूर्वमन्त्री भाले १८ हजार ७ सय १४ मत प्राप्त गरेका थिए । पूर्वमन्त्री अरगरिया अहिले नेकपा एमालेबाट उम्मेदवार बनेका छन् भने पूर्वमन्त्री भ्वा नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीबाट उम्मेदवार बनेका छन् । अघिल्लो निर्वाचनमा तेस्रो स्थानमा खुम्चिएका कांग्रेस नेता तथा पूर्वमन्त्री यादवसँगै जनता समावादी पार्टीले सो क्षेत्रमा गंगाराम यादवलाई उम्मेदवार बनाएको छ । उनीहरूबीच तीव्र प्रतिस्पर्धा हुने स्थानीयको आँकलन छ । मधेश प्रदेशको राजधानी जनकपुरधामसमेत रहेको धनुषा क्षेत्र नम्बर ३ मा एमाले नेत्री जूलीकुमारी महतो र लोसपा वरिष्ठ नेता अनिल भावीच मुख्य प्रतिस्पर्धा हुने देखिन्छ ।

पाँचदलीय गठबन्धनबाट लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी (लोसपा) नेता भ्वा र एमाले-जसपा गठबन्धनबाट नेत्र महतो उम्मेदवार छन् । उनीहरू दुवै निवर्तमान प्रतिनिधिसभा सदस्य तथा पूर्वमन्त्री हुन् । महतो यो क्षेत्रका लागि पुरानै अनुहार हुन् भने भ्वा नयाँ अनुहार हुन् । गत ०७० सालको दोस्रो संविधानसभा निर्वाचनमा महतो कांग्रेस नेता विमलेन्द्र निधिसँग पराजित भएका थिए । गत ०७४ सालको निर्वाचनमा कांग्रेस नेता निधि लोसपाका वरिष्ठ नेता राजेन्द्र महतोसँग पराजित भएका थिए । यसपटक निर्वाचनमा कांग्रेस नेता निधि समानुपातिक सूचीमा गएका छन् भने लोसपा वरिष्ठ नेता महतो आफ्नै गृहजिल्ला सर्लाही २ बाट चुनाव लड्नेभएका छन् ।

पुरानो महतो र नयाँ अनुहार भावीच नै मुख्य प्रतिस्पर्धी हुने धेरैको आँकलन छ । पक्का भएको छ । लोसपा उम्मेदवार भ्वाको जितको लागि कांग्रेसको मत महत्वपूर्ण छ । यो चुनावमा कांग्रेसको तर्फबाट अन्तरघात हुने कुनै सम्भावना नरहेको नेता रामसरोज यादवले बताए । यसैगरी क्षेत्र नम्बर ४ मा नेपाली कांग्रेस र एमालेका दुई ठूला नेता प्रतिस्पर्धामा छन् । सो क्षेत्रमा पाँच दलीय गठबन्धनको तर्फबाट नेपाली कांग्रेसका सहमहामन्त्री तथा पूर्वमन्त्री महेश यादव र नेकपा एमालेका सचिव तथा पूर्वमन्त्री रघुवीर महासेठको उम्मेदवारीले त्यहाँ रोचक प्रतिस्पर्धा हुने देखिएको छ । ०७४ सालको निर्वाचनमा पनि दुवै जना चुनावी मैदानमा उत्रिएका थिए । त्यसबेला महासेठले यादवलाई पराजित गरेका थिए । महासेठले २२ हजार ५ सय ३२ मत ल्याएर जित हासिल गर्दा यादवले १९ हजार ९ सय ९९ मत ल्याएका थिए । पुनः दुवै नेता एउटै क्षेत्रमा आमनेसामने भएपछि चुनावी सरगामी बढेको स्थानीयले बताएका छन् ।

अधिल्लो निर्वाचनमा भन्दा यसपटक निर्वाचनमा राजनीतिक समीकरण फरक रहेकाले चुनावी परिणाम कसको पक्षमा जान्छ भन्ने अनुमान गर्न कठिन रहेको स्थानीयवासीको भनाइ छ । जिल्लामा २ लाख ५२ हजार ९ सय १५ पुरुष, २ लाख २९ हजार ६ सय ६५ महिला र अन्य सात गरी कुल ४ लाख ७४ हजार ५ सय ८७ मतदाता रहेको मधेश प्रदेश निर्वाचन कार्यालय जनकपुरधामले जनाएको छ । जिल्लामा ३ सय २२ मतदानस्थल र ६ सय पाँच मतदान केन्द्र तोकिएका छन् ।

बुधवार तातोपानी गाउँपालिका गएको छ । बाढी तथा पहिरोका कारण विस्थापित परिवारका लागि तत्काल खाद्य तथा शैरखाद्य सामग्री राहतस्वरूप उपलब्ध गराउन गृहमन्त्रालय, प्रदेश सरकार र सरकारवाला गैरसरकारी संस्थालाई अनुरोध गर्ने निर्णय भएको उनले बताए ।

कर्णाली राजमार्गअन्तर्गत कालीकोट, मान्मा, राँचुली, भिगम, नागम सडकखण्डमा ठूला-ठूला ढुंगा खसी बाटो अवरुद्ध भएको तर सो इलाकामा कालीकोटबाट उद्धार टोली आउन असहज हुने भएकोले जुम्लाबाट नेपाली सेनाको नन्दावबस गणालाई सडक विभाग तथा दुवै जिल्लाको जिल्ला प्रशासनसँग सम्बन्ध गरी राजमार्ग सुचारु गर्ने सहयोगका लागि अनुरोध गर्ने निर्णय गरेको छ ।

प्राधिकरणबाट आएको टोलीका सदस्य दीपककुमार खड्काले विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यविधिअनुसार क्षतिको प्रकृति हेरी सरकारले राहत उपलब्ध हुने बताउनुभयो । हिमाली जिल्लाको हकमा बाढी पहिरोपीडित परिवारलाई पाँच लाख, पहाडी जिल्लाको हकमा चार लाख र तराईका जिल्लाका हकमा तीन लाख रुपैयाँसम्म राहत पाउने उनले बताए ।

कार्यविधिअनुसार राहतको व्यवस्थापन गर्दा स्थानीय सरकारले १० प्रतिशत, प्रदेशले ३० प्रतिशत र संघले ६० प्रतिशत सहयोग गर्नेपनि उल्लेख छ । पूर्णरूपमा भत्किएका घरको पुनःनिर्माणका लागि समस्या नभएको यद्यपि पुनःस्थापना र बस्ती स्थानान्तरणको निमित्त सरकारलाई समस्या भएको प्राधिकरणले जनाएको छ ।

१६ वर्षीया निरुको बालविवाह रहर कि बाध्यता ?

हस्त चोलागाई

कालिकोट । नौ जनाको परिवारको लुगा फाटो धनुषने, बिहान बेलुकाको खाना पकाउने भाडा धुने काम । घरमा भैसी पनि पालेको थियो । भैसी र अन्य पशुपन्छीहरूको खानाका लागि घाँसपात निरु आफैले गर्नुपर्थ्यो । यति मात्र होइन निरुले बिहान उठेर धाराबाट पानी ल्याउनुपर्ने, सासुरसुरालगायत अन्य परिवारलाई चिया, खाजा पनि ओछ्यानसम्म पुऱ्याइदिनुपर्ने उनको यो रहर होइनन बाध्यता थियो ।

गाउँघरतिर एउटा उखान छ 'सिन्को भाँची दुई नगने' निरु माइती घरमा हुँदा उखानजस्तै कामको चाप थिएन । 'पोइल गाँ सुख हुन्छ, गहना लाउन पाइन्छ, नयाँ नयाँ कपडादेखि लिएर श्रीमानको माया पाइन्छ । सबैभरी श्रीमानले साथ दिन्छ ।' बाइयात सोच बोकेर बिहे गरेर माइती घर छोडेकी म अहिले न घरको नघाटको भएकी छु निरुले गहभरी आँसु लिएर सुनाइन् ।

तिलागुफा नगरपालिका-७ छाप्रे निवासी निरु विष्ट अहिले १९ वर्ष कि भइन् । उनले १६ वर्षको उमेरमा छाप्रे निवासी बलराम भण्डारसँग बालविवाह गरिन् । दुई वर्ष यता उनको श्रीमान सम्पर्कमा छैनन् ।

कहिलेकाहीँ निरुलाई श्रीमानको फोन आउँछ र भन्छन्, 'तैलाई जे मन लाग्छ उही गर अरू कसैसँग

विवाह गर, तेरो र मेरो कुनै सम्बन्ध छैन । कानुनी रूपमा हामी श्रीमान श्रीमती पनि होइनौं । श्रीमानको

ठाडो जवाफले उनको मन चसक्क हुन्छ । साथीभाइको देखासिकी गरेर उनले विवाह गरेको बताउँछन् । उनले पोइली घरमा गरेको दुःख सम्झँदा नर्कमा रहेको आभास हुने बताइन् । निरु भन्छन्, 'कक्षा ११ को परीक्षा दिएर १६ वर्षको उमेरमा विवाह गरें । पोइली घरको कामकाजका कारण धेरै दुःख पाएँ । सानै उमेरमा मन परे, अरूको देखासिकी गरेर विवाह गरेको श्रीमानसमेत साथमा छैन । अहिले माइती घरमा बसेकी छु ।' बालविवाहका कारण मेरो पढाइमा बाधा भयो । शारीरिक रूपमा पनि केही कमजोरी भएँ । साथीभाइ विवाह गरेकी भनेर गिजाउँछन् भन्दै भावुक हुँदै सुनाइन् ।

उनी अहिले केही कसैले पनि सानै उमेरमा विवाह नगर्नु, साथीभाइको लहलहेमा नलान्नु, आफू जान्ने भएर, बुझ्ने भएर, धेरै पढेर मात्र विवाह गर्न आफूसँगका साथीहरूलाई सुझाव दिने काम गरिरहेकी छन् ।

बाल विवाहविरुद्ध साभ्ना अभियान नेपाल कालिकोटका संयोजक खडानन्द अधिकारीले परिचयोजनाबाट उनलाई कक्षा १२ भर्नाका लागि पाँच हजार नगद दिएका छन् । खडानन्द अधिकारीका अनुसार बालविवाहबाट पीडितलाई उद्धार, मनोविमर्स परामर्स सेवा, कानुनी परामर्स, पारिवारिक पुनर्निर्माण र कानुनी प्रक्रियामा सहयोग गर्नका लागि बालविवाह विरुद्धको साभ्ना अभियान सधैं लागि पर्ने बताएका छन् ।

गोदावरी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

अत्तरिया, कैलाली

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०७९/०७/०३)

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६२क र यस गोदावरी नगरपालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ को दफा १२ (१) को व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७९/८० को तोकिएको अवधिमा लागू यस नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका खैराना, खुटिया र गोदावरी नदी/खोलाहरूको स्विकृत घाटहरूबाट निर्धारित मापदण्ड बमोजिम नदीजन्य पदार्थ उत्खनन गरी यस नगरपालिकाले तोकिएको दरमा विक्री गर्ने गरी ठेक्का बन्दोबस्त गर्नुपर्ने भै मिति २०७९/०५/१० गते प्रथम पटक समेत ३ पटक सूचना प्रकाशन गर्दा कुनै पनि प्रस्ताव पेश हुन नआएको कारण मिति २०७९/०७/०२ गते बसेको कार्यपालिकाको बैठकको निर्णयानुसार उत्खनन हुने कूल परिमाण र मूल्यमा संशोधन भै देहाय बमोजिम कायम भएकोले ईच्छुक फर्म वा कम्पनीहरूले फर्म नविकरण भएको प्रमाणपत्र, मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाणपत्र, आ.व. २०७८/७९ को करचुक्ता प्रमाण पत्र वा सम्बन्धित आ.रा.का.बाट अवधि थप भएको प्रमाण, कानुनी रूपमा योग्य रहेको लिखित घोषणापत्र र नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपिहरू संलग्न गरी तर्पसिल बमोजिमका शर्तहरूको अधिनमा रही सिलबन्दी बोलपत्र पेश गर्नु हुन सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशन गरीएको छ ।

तपसिल :

क्र.सं.	आन्तरिक आय ठेक्का नं.	ठेक्काको नाम	न्यूनतम बोलपत्र रकम (सेवाशुल्क र मू.अ.कर बाहेक) रु.	धरौटी रकम (रु.)	बोलपत्र दस्तुर (रु.)
१	NCB/IR/GM/01/2079/80	खुटिया, खैराना र गोदावरी नदीबाट नदीजन्य पदार्थ विक्री शुल्क संकलन	५,५०,००,०००/- (पाँच करोड पचास लाख मात्र)	३१,१०,०००/-	५,०००/-

शर्तहरू :

- फर्मको हकमा नदीकरण भएको दर्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि, नेपाली नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि, बोलपत्र फाराम दस्तुर वापत एन.आई.सी.एशिया बैंक, अत्तरिया शाखा कार्यालयमा रहेको यस कार्यालयको आन्तरिक राजश्व खाता नं. ०७९२०५१४९८६२२०११ मा उल्लेखित बोलपत्र दस्तुर नगद जम्मा गरेको सककल बौचर साथ निवेदन पेश गरी यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशन भएको मितिले १५ औं दिनको कार्यालय समयभित्र यस कार्यालयबाट बोलपत्र कागजात खरिद गर्न सकिने छ । बोलपत्र दर्ता १६ औं दिनको दिउसो १२:०० बजेभित्र यस कार्यालयमा गरी सक्तुपर्नेछ । बोलपत्र पेश गर्ने अन्तिम दिन सार्वजनिक बिदा हुन गएमा सोको लगत्तै पछिको कार्यालय खुल्ने दिन उल्लिखित कार्य हुनेछ । दर्ता भएका बोलपत्रहरू सोही दिन दिनको २ बजे बोलपत्रदाता वा निजको प्रतनिधिको रोहवरमा यस कार्यालयमा खोल्नेछ । बोलपत्रदाता वा निजको प्रतनिधि उपस्थित नभएपनि बोलपत्र खोल्न बाधा पर्ने छैन ।
- बोलपत्र सम्बन्धी फाराम भर्दा कबोल रकम अक्षर र अंकमा स्पष्ट उल्लेख गर्नुपर्नेछ । अंक र अक्षरमा फरक परेमा अक्षरलाई मान्यता दिईनेछ । धरौटी रकम रु.३१,१०,०००/०० (अक्षरपी एकतिस लाख दश हजार मात्र) यस कार्यालयको एन.आई.सी.एशिया बैंक, अत्तरिया शाखा कार्यालयमा रहेको धरौटी खाता नं. ७१४९८६२२५४००१ मा जम्मा गरी सोको सककल बैंक बौचर वा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट ईजाजतप्राप्त क वर्गको वाणिज्य बैंकबाट यस कार्यालयको नाममा बोलपत्र नं. र नाम उल्लेख गरी बोलपत्र खोल्ने दिनदेखि १२० (एक सय बीस) दिनको म्याद सहित जारी गरिएको विड वण्ड सिलबन्दी खात साथ पेश गर्नुपर्नेछ ।
- खरिद गरेको बोलपत्र फारामहरूमा उल्लेख भएका सबै विवरणहरू भरी बोलपत्रदाताले प्रत्येक पानामा सही छाप गरी फर्मको नाम, ठेगाना, कामको विवरण, बोलपत्र विवरण प्रोप्राईटरको नाम, ठेगाना, फोन नं./मोबाईल नं., इमेल ठेगाना समेत स्पष्ट खुलाई फर्मको छाप लगाई प्रथम पटक यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले १६ औं दिन दिनको १२:०० बजे भित्र दर्ता गर्नुपर्नेछ ।
- प्रि-विड बैठक मिति २०७९ कात्तिक १४ गते दिनको २:०० बजे गोदावरी नगरपालिका कार्यालयमा हुनेछ । ईच्छुक बोलपत्रदाताहरूले उक्त बैठकमा भाग लिई यस सम्बन्धमा विस्तृत जानकारी हासिल गर्न सक्तुहुनेछ । उक्त दिन बिदा परेमा उक्त बैठक सोको भोलिपल्ट सोही समयमा हुनेछ ।
- बोलपत्र स्वीकृत भएमा सोको सूचना पाएको वा घरदैलोमा सूचना टाँस भएको मितिले ७ (सात) दिन भित्र मू.अ.कर दर्ता प्रमाणपत्र समेत लिई कबोल अंकको प्रथम किस्ता वापत ३० (तिस) प्रतिशतले हुने मू.अ.कर सहीतको रकम अनिवार्य बुझाउनुपर्नेछ । दोस्रो तथा तेस्रो किस्तावापत ७० (सत्तरी) प्रतिशतले हुने मू.अ.कर समेतको रकम नेपाल राष्ट्र बैंकबाट ईजाजत प्राप्त क वर्गको वाणिज्य बैंकबाट यस कार्यालयको नाममा २०८० साल आषाढ मसान्त सम्म म्याद सहित जारी गरिएको बैंक ग्यारंटी (परफरमेन्स वाउचर) समेत पेश गरी पढा उठाउनुपर्नेछ । साथै बोलपत्र कबोल गर्ने व्यक्ति वा फर्मले कबोल गरेको अंक, सेवा शुल्क वापत हुन आउने बोलपत्र रकमको नियमानुसार थप १३ (तेह्र) प्रतिशत रकम समेत सोही बमोजिम यस कार्यालयमा बुझाउनुपर्नेछ । नियमानुसार नेपाल सरकारलाई आयकर तथा अन्य कर जम्मा राख्न बाताले छुट्टै बुझाउनुपर्नेछ ।
- ठेक्का अवधि सम्मौता भएका मितिदेखि २०८० सालको ज्येष्ठ मसान्तसम्म हुनेछ । कबोल गरेको रकम एकमुष्ट अग्रिम रूपमा बुझाएमा ५% सम्म रकम छुट दिन सकिनेछ तर नियमानुसार लागने मू.अ.कर प्रयोजनका लागि भने छुट दिइने छैन ।
- ठेक्का रकमको भुक्तानी तालिका देहाय अनुसार हुनेछ :

किस्ता	किस्ता बुझाउनुपर्ने मिति	रकम
पहिलो	सम्मौता हुँदाका बखत	कबोल अंकको ३०% ले हुन आउने रकम तथा सो को मू.अ.कर समेत
दोस्रो	२०७९ साल माघ मसान्तभित्र	कबोल अंकको ४०% ले हुनआउने रकम तथा सो को मू.अ.कर समेत
तेस्रो	२०८० साल वैशाख मसान्तभित्र	कबोल अंकको ३०% ले हुनआउने रकम तथा सो को मू.अ.कर समेत

- तोकिएको समयमा कार्यालयलाई ठेक्का रकम नबुझाएमा वार्षिक १० (दश) प्रतिशतका दरले हर्जाना सहित असूल उपर गरिनेछ ।
- ठेकेदारले कामदारहरूकालागि प्राथमिक उपचारका साथै मास्क, हेलमेट आदीको व्यवस्था मिलाउन हुवानीका साधनहरूलाई जानकारी गराउनुपर्नेछ ।
- ठेकेदारले ३/३ महिनामा संकलन तथा उत्खननको परिमाणको लिखित जानकारी कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा पेश गर्नुपर्नेछ । साथै सोही समयमा कार्यालयबाट प्रमाणित गरी लगेको प्रयोग भएका अर्धकठी नगदी रिसद पनि फिर्ता गर्नुपर्ने छ । कार्य सम्पन्न भएपछि अषाढको पहिलो साताभित्र अन्तिम विवरण सहीत नगदी रिसदका वार्षिक अडैकट्टीहरू पेश गर्नुपर्नेछ ।
- ठेकेदारले नदीजन्य पदार्थ संकलन तथा उत्खनन हुने घाटगद्दी स्थल सम्बन्धीका खर्चहरू स्वयं आफैले व्यहोर्नु पर्नेछ र विक्री शुल्क संकलनगर्न दर प्रति घन मिटर रु. १०६/- (अक्षरपी एक सय छ मात्र) र सो को मू.अ.कर समेत हुनेछ ।
- तोकिएको म्यादभित्र पढा उठाउन नआएमा राखिएको धरौटी रकम जफत गरी नियमानुसार बोलपत्र बन्दोबस्त गरिनेछ । यस नगरपालिकाका नदी तथा नदीहरूको उत्खनन क्षेत्र र उत्खनन परिमाणका सन्दर्भमा यस कार्यालयबाट गरिएको बातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, यस नगरपालिकाबाट जारी भएका कानून, सुदूरपश्चिम प्रदेश कानून तथा अन्य प्रचलित कानून वा मापदण्ड बमोजिम हुनेछ ।
- यस सूचनामा उल्लेख भएको विषय यसै सूचना बमोजिम र यस सूचनामा उल्लेख नभएको हकमा प्रचलित ऐन नियम बमोजिम हुनेछ ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

कार्यकर्ताहरू बाका गुलाम भएर मन्द विष पिउँदछन्

सम्पादकीय

तिहारका नाममा विदेशी सामान

नेपालीको दोस्रो ठूलो चाड तिहार सुरु हुन अब दुई दिन मात्रै बाँकी छ। तिहारका लागि आवश्यक बस्तुको किनमेलका लागि बजारमा भिड बढ्न थालेको छ। तिहारमा भाइ मसला, लत्ताकपडा लगायतका उपहारजन्य बस्तु, फिलिमिलि बत्ती तथा फूलको माला अत्यधिक खपत हुन्छ। यी बस्तुहरू कति मूल्य बराबरका खपत हुन्छन् ? भन्ने एकीन तथ्यांक छैन। तर प्रतियुक्ति सरदर एक हजार रुपैयाँ अनुमानित खर्चको हिसाब गर्ने हो भने पनि ३० अर्ब रुपैयाँ हुन्छ। यो त न्यूनतम रकम हो। तर, नेपालको दुर्भाग्य के छ भने तिहारका लागि प्रयोग हुने यी प्रायः सबै बस्तुहरू विदेशबाट आयातित हुन्। यस वर्ष बिलासी बस्तुको आयातमा सरकारले प्रतिबन्ध लगाएका कारण भाइ मसला तथा फिलिमिलि बस्तुको मूल्य अत्यधिक बढेको छ। एकातिर आयात प्रतिबन्ध र अर्कातिर अत्यधिक मूल्य बढेका कारण भारतबाट तस्करी हुन थालेको छ। यसरी तस्करी हुँदा ठूलो परिमाणमा राजस्व गुमेको छ। काला व्यापारीहरू मोटाएका छन्। विगतका दुई वटा तिहार कोरोनाका कारण नेपालीहरूले मन फुकाएर मनाउन पाएनन्, यसपटक मन फुकाएरै मनाउँदै छन्। त्यसैले ठूलो रकम बिदेसिने अवस्था बनेको छ।

तिहार हामी नेपालीको मौलिक चाड हो। तिहारको बेला, मिठा मसिनो खाने, मनोरञ्जन गर्ने प्रचलन धेरै पुरानो हो। यो प्रचलनले विगतमा नेपालको आर्थिक अवस्थालाई राम्रै गरेको थियो। आफ्नै देशको गाउँमा उत्पादित बस्तु सहर बजारमा पुर्यायो, सहर बजारमा उत्पादित बस्तु गाउँमा पुर्यायो। सेलेरोटी लगायतका परिकारहरू घरमै बन्थे। स्वदेशमा उपलब्ध फलफूलकै प्रयोग हुन्थ्यो। आफ्नै बारीको कपासबाट काटिएका बत्ती आफ्नै गाउँठाउँको कुमालेले तयार गरेका पालामा, आफ्नै बारीको तोरी पेलेर उत्पादन गरिएको तेलमा भिजाएर बाल्ने गरिन्थ्यो। आफ्नै गाउँको दर्जी दाइले सिलाएको नयाँ टोपी लगाइन्थ्यो। जसका कारण तिहार पर्वले रोजगारी पनि सिर्जना गर्ने गर्थ्यो। तर आजभोलि घरमै बन्ने रोटी तथा मिठाइको ठाउँ विदेशबाट आयातित भाइ मसलाले विस्थापित गरिदिएको छ। दीपावलीका नाममा विदेशबाट आयातित फिलिमिलि बत्तीको प्रयोग हुन थालेको छ। विदेशीले दाजुभाइलाई भड्किला उपहार दिने र दाजुभाइले पनि विदेशीलाई नगद दक्षिणाको सट्टा विदेशबाट आयातित भड्किला जिन्सी उपहार दिने प्रचलन बढ्न थालेको छ। जसका कारण तिहारको मौलिकता त हराउँदै गएको छ नै, सँगसँगै देश कंगाल बन्दै गएको छ। हाप्पा चाड पर्वहरू विदेशी बस्तु खपत हुने माध्यम बन्न थाल्नु भनेको ठूलो चिन्ताको विषय हो।

अरू बेला विदेशी उत्पादन प्रयोग गरे पनि चाडवाडका बेला स्वदेशी उत्पादन प्रयोग गर्नुपर्छ भन्ने मान्यता विगतमा थियो। देवकार्य र पितृ कार्यका लागि आफ्नै घरको कृषि उपज अनिवार्य चाहिन्छ भन्दै जोहो गरेर राख्ने चलन विगतमा थियो। जसका कारण चाडपर्वहरूले देशको अर्थतन्त्र बलियो बनाउन योगदान पुऱ्याएका थिए। तर पछिल्लो समय नेपालीहरूको जीवनशैली बदलिएसँगै खर्च गर्ने संस्कारसमेत बदलिएको छ। काला बजारीयासँग खरिद गरेरै भए पनि विदेशबाट आयातित भाइ मसला, फिलिमिलि बत्ती प्रयोग गर्नुभन्दा प्रयोग नै नगर्दा पनि हुन्छ। विकल्प अपनाउन सकिन्छ। सरकारले यस्तो गरेन, उस्तो गरेन भन्दा सामाजिक संजालमा अर्ती उपदेश दिने, चोक, चौतारी र चिया पसलमा बसेर कुरा काट्दै दिन बिताउने तर आफूले भने सरकारले आयातमा प्रतिबन्ध लगाएका बस्तु तस्करीमार्फत काला बजारीसँग मोटो रकममा खरिद गर्ने प्रवृत्ति नेपालमा बढेर गएको छ। देशको हुकुमी जोगाउने कामको सुझाव यति आफैँबाट गर्नुपर्छ। अत्यावश्यकयौवाहेक विदेशी सामान प्रयोग गर्दै नगर्ने, केही महँगो भए पनि स्वदेशी उत्पादन प्रयोग गर्ने हो भने देश आफैँ समृद्ध हुन्छ। विदेशी हस्तक्षेप आफैँ घट्छ। छिमेकी मुलुक भारत र चीनका जनताबाट पनि हामी नेपालीले सिक्नुपर्छ। भारतीय जनताले विदेशी सामान बहिष्कार गरेरै अंग्रेजहरूलाई घुँटा टेकाइएका होइनन् र ? तर हामी स्वदेशी सामानलाई आफैँ विस्थापित गर्दै छौं, अनि सरकारलाई गन्तै गर्छौं। सरकारले विलासी बस्तु आयातमा लगाएको प्रतिबन्धलाई सफल बनाउने कर्तव्य हामी जनताको हो।

सरोज दिल्नु

गठबन्धन सरकार आमचुनावसम्मै टिकेपछि वामालेहरूको मुटुमा दयागो बजेको छ। सत्ता गुमाउनुको पश्चात्ताप जतिकै अब पुनः सत्ता पाइने हो या होइन भन्ने पिरलो छ। ओलीलाई अब मेरो थोत्रो ओलीटिकसले माखो नमर्ने भयो भन्ने पीर पनि छ। त्यसैले वामाले नेताहरूले नयाँ-नयाँ काँडेहरू फालेर गठबन्धन भत्काउन हरसम्भव लागि परे। अन्ततः गठबन्धनका विरुद्ध लठबन्धन बनाउन पुगे।

गठबन्धनको औधी डर छ, बालाई। गठबन्धन भत्काउनलाई पछिल्लो काँडे हो- नागरिकता विधेयक। नागरिकता विधेयकमा अहिलेकै प्रस्ताव हुनुमा राखी बाले अश्वदेश ल्याउँदा राष्ट्रपति कार्यालयमा दर्ता भएको पाँच मिनेटमै प्रमाणीकरण भएको थियो। यसपालि भने दुई वटा सदनबाट दुई/दुईपटक पास भएर आउँदा समेत विधेयक प्रमाणीकरण भएन। यसको अर्थ हुन्छ, 'राष्ट्रपति संस्था' हिजो पनि एमालेकरण भएको थियो, आज पनि भइरहेको छ, जुन एमालेको चाहनाअनुसार मात्र चल्दछ। 'एमसिसी' पास गर्दा एमालेले दोहोरो रोल निभायो। पास गर्ने कि, नगर्ने भन्दा ऊ मौन रह्यो। एमाले बोलेको भए समाजवादी र माओवादीले समेत एमसिसी रद्द गर्ने थिए। तर मुखमा राम्राम बगलीमा छुटा बोकेर राजनीति गर्ने ओलीबालाई भारतलाई विचकाउनु पनि थिएन र गठबन्धनलाई कमजोर बनाउनुपनि पनि थियो। त्यसैले उनीहरूको ८३ जना सांसद हुँदाहुँदै जम्मा ४५ जना उपस्थित भएको संसदमा २३ जनाले 'हुन्छ' भन्दा एमसिसी पास हुनुपर्छ। जवकि एमालेका २४ जना उपस्थित भइँदाएर 'हुन्न' भनिँदिएको भए एमसिसी पासै हुन्थ्यो। तर, एमालेका भक्त गुलामहरू, ओलीका लागि विष पिउन तयार हुनेहरू यतिबेला गठबन्धनलाई राष्ट्रघाती भनिँरहेका छन्। र, उनीहरू गाउँमा बस्ने सोफासाइदा जनतालाई 'हो हो' एमसिसी भनेको कांग्रेस माओवादी र समाजवादीले नै पास गरेको हो, ती राष्ट्रघाती हुन्, एमाले चोखो र गरी नै राष्ट्रघाती हो' भनेर भ्रम पार्न सफल भएका छन्।

चुच्चे नक्सा ओलीबाको ठाडो निर्देशनले वितरण हुन रोकिएको पनि बाका लागि विष पिउने कर्तपयलाई थाहा छैन। भारतका

प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीका एजेन्टले राताराता ओलीको सातो लिएपछि त्यो नक्सा रोकिएर लिम्पियाधुरा-लिपुलेकको बाटो चौडा बनेको भन्ने कुरा एमाले रैतीजनलाई मालुम छैन। त्यसैले तिनीहरू बालाई खास्सा हलसी-देउता देखिरहेका छन् र त्यसको सम्पूर्ण दोष गठबन्धन दलहरूलाई दिइरहेका छन्।

पाटी फुटाएर खरानी बनाएको भनेर माधवपक्षलाई एकथरी अरिगालहरू एकोहोरो चिन्न खोजिरहेका छन्। तर मोरीको घरमा मह भरिएपछि एकथरी काला डाँडहरू (भाले मोरी), जो मिहिनेत गर्ने पोथीमोरीको कमाई बसीबसी खान्छन् र तिनी रानीमोरीलाई चिन्छन्। पीडित र मिहिनेती मोरीहरू त्यसबेला स्वभावतः बाहिरिन्छन्। त्यस्तै डाँडहरू एमालेमा भरिएपछि तिनका पीडा सहन नसकेर माधवपक्षहरू डाँडबाट बाहिरिएका हुन्।

एमालेमा ५०औँ वर्ष योगदान दिएका, जुफार, देश हान्न सक्षम र अब्बल वैचारिक कार्यकर्ता नभएका होइनन्। तर उनीहरूलाई बाले मन्द विष पिलाउँदै कावमा राखेर समसुम्याउँदै घाँटी रेटिरहेका छन्। तिनीहरू विचरा ऐया आथोसमेत गर्न पाइरहेका छैनन्। मन्दिबिषमा आनन्द मान्ने सामान्य कार्यकर्तालाई ओली भनेको विष्णु भगवानको सास्यत रूप हो जस्तो लागिरहेको छ। लिम्पियाधुरा-लिपुलेक र एमसिसीको मुद्दाको भ्रमले ओलीलाई उनका रैतीहरूले राष्ट्रवादी बनाइदिएका छन्। स्थानीय तहका कार्यकर्ताहरूमा ओली नै राष्ट्रका लागि चाहिने खास्सा नेता भन्ने भ्रम छ। विचरा यी कार्यकर्ताहरूलाई उनीहरू आफैँले गरेको त्याग तपस्याको मूल्यको ज्ञान पनि छैन, न त उनीहरूको परिश्रममा चाहदै र आउँदै खाँदै हिँडे, ल्याइते र ब्याइतेहरूको हस्तक्षेप बढेको थाहा छ। लाग्छ, 'उनीहरू रानोको वचाउको लागि आगोमा ज्यान फाल्ने अरिगाल हुन्, आलोचक चेतना भएका मार्क्सवादी कार्यकर्ता होइनन्।' भल-बाढीमा समेत एकोहोरो हामफालीरहने यस्ता भेडो कार्यकर्ता भएपछि ओली किन बलिया नहुन् र ! अवसरका लागि चाहदै हिँडेने आइते जाइते बादल लगायतका नेताहरूलाई पनि सजिलै भएको छ।

एमाले इतरका दलहरूको दिमागसमेत घुच्चुक्मा छ। यिनीहरू ओलीले सारा सेटिङ, भिटिङ र फिटिङ गरेपछि मात्र थाहा पाएर प्रतिक्रियामा उत्रने गरेका छन्। एमसिसीको खेल्को बारेमा समेत दलहरूमा यस्तै देखियो। अहिले नागरिकता विधेयकमा चुनावी राजनीति गरेको पनि धेरै नेताहरूलाई थाहा छैन। सम्भवतः यही नागरिकताको मुद्दाले एमालेले बहुमत ल्याइदियो भने अनि मात्र चलेछन् गठबन्धन नेताहरू। ओलीले गठबन्धनका नेताहरूको कमजोरी पत्ता लगाएर जनताको आक्रोसको आगोमा घिउ थपेका हुन्। चुनावको टिकट वितरण, नागरिकता विधेयक र एमसिसीका कारणले कांग्रेस, माओवादी र समाजवादीमा देखिएको असन्तुष्टीको आगो बढ्दैछ। गैरनेपालीलाई नेपाल भित्रिनासाथ नागरिकता

एमाले इतरका दलहरूको दिमाग समेत घुच्चुक्मा छ। यिनीहरू ओलीले सारा सेटिङ, भिटिङ र फिटिङ गरेपछि मात्र थाहा पाएर प्रतिक्रियामा उत्रने गरेका छन्। एमसिसीको खेल्को बारेमा समेत दलहरूमा यस्तै देखियो। अहिले नागरिकता विधेयकमा चुनावी राजनीति गरेको पनि धेरै नेताहरूलाई थाहा छैन। सम्भवतः यही नागरिकताको मुद्दाले एमालेले बहुमत ल्याइदियो भने अनि मात्र चलेछन् गठबन्धन नेताहरू। ओलीले गठबन्धनका नेताहरूको कमजोरी पत्ता लगाएर जनताको आक्रोसको आगोमा घिउ थपेका हुन्। चुनावको टिकट वितरण, नागरिकता विधेयक र एमसिसीका कारणले कांग्रेस, माओवादी र समाजवादीमा देखिएको असन्तुष्टीको आगो बढ्दै छ। गैरनेपालीलाई नेपाल भित्रिनासाथ नागरिकता

दिएर मुलुकलाई फिजी वा सिक्किमीकरण गर्न लागेको भनेर एमालेले सर्वसाधारणमा मात्र होइन, गठबन्धन दलका अगुवा कार्यकर्तामा समेत भ्रम छर्न सफल भएको छ।

दिएर मुलुकलाई फिजी वा सिक्किमीकरण गर्न लागेको भनेर एमालेले सर्वसाधारणमा मात्र होइन, गठबन्धन दलका अगुवा कार्यकर्तामा समेत भ्रम छर्न सफल भएको छ। परिणामतः दुवै दलका धेरै कार्यकर्तालाई भड्काउनमा एमाले सफल भएको पनि देखिन्छ। अफ चुनावी प्रचारप्रसारमा भन्दैछन्, 'देखौं गठबन्धन भनेको ? राष्ट्रघाती एमसिसीपास गर्ने यही हो, एसपिपी पनि पास गर्ने लागेको थियो, हामीले रोकेको हो। नत्र अहिलेसम्म अमेरिकी सेना आएर हामी नेपालीलाई गोलीले भुटिसक्यो,

सम्भनामा शताब्दी पुरुष, सत्यमोहन जोशी

तिनोद पौडेल

नेपाल विविध किसिमका मूर्त तथा अमूर्त सांस्कृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण देश हो। संस्कृति, रीतिरिवाज, चालचलन, भाषाभाषीको विविधता भएको मुलुक हो, नेपाल। चार वर्ष, ३६ जातको साफा फूलबारीमा सबैजना अटाउन सक्ने साफा चौतारी भएको मुलुक हो। यस्तो पवित्रता अन्य मुलुकमा पाउन मुस्किल छ। एउटै देश तर फरकफरक परिवेश हिमाल, पहाड, तराईको समिष्ण, जो जहाँ भए पनि हामी नेपाली। हिमालमा बस्नेको आफ्नै भाषा संस्कृति रहनसहन हुन्छ। त्यस्तै पहाड र तराईमा बस्नेको पनि आ-आफ्नै भाषा संस्कृति रहनसहन चालचलन फरक-फरक रहेको पाइन्छ। यस्तै लोक संस्कृतिको जगेर्ना गर्ने दूरदराजमा गएर अध्ययन गर्ने त्यहाँका मौलिकतालाई संकलन गरी एउटा मूर्त रूप दिन लामो समयदेखि निरन्तर लागिरहनुभएको यस्ता व्यक्ति, जो अब हामी माफ रहनुभएन।

संस्कृतिविद वाङ्मय शताब्दीपुरुष सत्यमोहन जोशी, जसको नाम सुन्नासाथ उहाँको कर्मप्रति जानकार नहुने व्यक्ति सायदै कसै हुनुहुन्छ होला। गत आइतबार ९ सय ३ वर्षको उमेरमा उहाँको देहवसान भयो। उहाँलाई मुटु र प्रोस्टेटको समस्या थियो। कमजोरी बढेपछि असोज ७ गते फिस्ट मेडिकल कलेजको इमजेन्सी वार्डमा भर्ना गरिएको थियो। रगत परीक्षणको क्रममा उहाँलाई डेगु संक्रमण पुष्टि भएको थियो। उपचारकै सिलसिलामा आइतबार विहान ७ बजेर ९ मिनेटमा जोशीको निधन भएको थियो। जोशीको निधनको शोकमा सरकारले एक दिन सार्वजनिक विदासमेत दिएको थियो।

उहाँको पार्थिवको अन्त्येष्टि गरिएपनि, उहाँका दुई छोरा अनुराज र पूर्णराजले शंभूमूलस्थित बागमती घाटमा बाबुको जन्मकुण्डली जलाएर अर्घ्यापत्त गरे। परिवारले जोशीको शव भने ललितपुरस्थित फिस्ट मेडिकल कलेजलाई हस्तान्तरण गरेको छ। जोशीले आफू जीवित हुँदै शरीर दान गर्ने इच्छापत्रमा हस्ताक्षर गरेका थिए। सोही बमोजिम जोशीको पार्थिवलाई मेडिकल कलेजमा अध्ययन अनुसन्धानका निमित्त राखिने भएको छ। संस्कृतिविद जोशीले ३० माघ ०७७ मा एक औचार्यकार्य कार्यक्रमवीच आफ्नो शेषपछि पार्थिवलाई अध्ययन प्रयोजनका लागि फिस्ट मेडिकल कलेजलाई हस्तान्तरण गर्ने घोषणा गरेका थिए।

आजभन्दा करिब पाँच वर्ष पहिले यो पक्षकारले सत्यमोहन जोशीसँग साक्षात्कार गर्ने अवसर भएको थियो। राष्ट्रिय अभिलेखालयद्वारा जोशीको बायोग्राफी बनाउने सिलसिलामा छायांकन तथा अन्तर्वार्ता लिनेक्रममा उनको बारेमा निकै जानकारी लिने अवसर प्राप्त भएको थियो। सामान्य जीवनशैली, इतिहासका जानकार र जिउँदो साक्षी रूपमा उहाँ हुनुहुन्थ्यो। यस्तो व्यक्ति जो प्रष्ट वक्ता मात्र हुनुहुन्थ्येन, उहाँले सम्भनसकने उमेरदेखि वर्तमानसम्मका सम्पूर्ण घटनाक्रमलाई सहजै व्यक्त गर्न सक्नु उहाँको विशेषता थियो। अब हामी माफ हुनुहुन्न। तर उहाँका कार्यहरू भने अविष्मरणीय रहेको छ। लोक संस्कृति जगेर्नाका निमित्त उहाँले गर्नुभएको कार्य सायदै विर्सन सकिन्न। सोही अन्तर्वार्ताका क्रममा उहाँले अभिव्यक्त गर्नुभएको जीवनशैली, भोगाइ, प्राप्तिरिवाज यावत विषयलाई नजिकबाट नियाल्दाको त्यो क्षणलाई फर्केर सम्झदा।

जोशीलाई फर्केर सम्झदा : सामान्य परिवारमा जन्मनुभएको जोशीको दैनिकी पनि सामान्य नै रहने गर्दथ्यो। सादा जीवन उच्च विचारका धनी हुनुहुन्थ्यो। विहान उठ्नुभन्दा अगाडिदेखि उहाँलाई भेट्न आउने शुभचिन्तक/शुभेच्छुकहरूको घुईचो हुन्थ्यो। उहाँलाई विहान आफ्नै दैनिकी कार्य गर्न पनि भ्याइ-नभ्याइ हुने देखिन्थ्यो। विहानको नित्य कर्म र अंगनमै रहेको बुवाआमाको मूर्त घरछेउ वरिचामा रहेको मन्दिर दर्शन पश्चात् उहाँको दिनचर्या सुरु हुने गरेको मैले पाएको थिएँ। त्यसपछि भेट्न आउनेलाई समय मिलाएर भेटघाट कार्यमा व्यस्त रहनुहुन्थ्यो। उमेरले ०७६ सालको वैशाख ३० गतेदेखि सय वर्ष टेक्नुभएको थियो, तैपनि त्यतिबेलाको जोश र जाँगर भने युवावस्थाकै जतिकै थियो। उमेरले

नेपाली साहित्य जगतको सिंगो इतिहास बोकेका जोशीले तीनपटक मदन पुरस्कार प्राप्त गर्नुभएको थियो। जुन पुरस्कार तीनपटक प्राप्त गर्ने उहाँ नै पहिलो व्यक्ति हुनुहुन्छ। ०१३ सालमा 'हाम्रो लोक संस्कृति नामक गद्य कृतिले पहिलोपटक मदन पुरस्कार दिलाएको थियो भने ०१७ सालमा 'नेपाली राष्ट्रिय मुद्रा' नामक ग्रन्थबाट दोस्रोपटक मदन पुरस्कार प्राप्त गर्नुभएको थियो। त्यस्तै 'कर्णाली लोक संस्कृति' नाम ग्रन्थबाट उहाँसहित पाँच जनाले मदन पुरस्कार जित्न सफल हुनुभएको थियो। जुन ग्रन्थमा कर्णाली अञ्चलको दुर्गम क्षेत्र नेपाली भाषाको व्युत्पत्तिको थलो सिञ्जा खोला उपत्यकाको लोक संस्कृति संरक्षण गरिएको थियो

सय वर्ष लागे पनि उहाँलाई कुनै त्यस्तो रोगले समाएको थिएन तर पछिल्लो समय रोगले च्यादै गर्दा संसारबाटै विदा लिनुपर्छ। उहाँले आफ्नो जीवनकालमा लोरो र चस्माको साहारा लिनुपरेको देखिएन। सधैं नेपाली पोसाक दौरा, सुस्वाल र टोपीमा सजिने जोशी टोपी नलगाई कुनै कार्यक्रममा सहभागिता जनाउनु नै हुँदैनथियो। १९७७ वैशाख ३० गते ललितपुर जिल्लाको बखुबहालमा जन्मनुभएका जोशी बाल्यावस्थामा औषध उमेरभन्दा पनि लामो समयसम्म आमाको दुध चुस्नु भएकोले लामो समयसम्म बाँचेको बताउँनुहुन्थ्यो। दरवार हाई स्कूलबाट एसएलसी पास गर्नुभएको जोशीले त्रि-चन्द्र कलेजमा त्यसपछिको शिक्षा लिनुभयो। कलेजको

समयमा दिनभर कक्षामा पढ्न बस्नु नपर्ने खाली समयमा बाहिर निस्कन मिल्ने भएकाले जोशी बेलाबेलामा त्रि-चन्द्र कलेजसँधै रहेको भाषा अनुवाद सेन्टरमा जाने गर्नुहुन्थ्यो, जहाँ जोशीले माधवप्रसाद घिमिरे, लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा लगायतका साहित्यकारसँग भेटघाट गर्ने अवसर पाउनु भयो। यही अवसरका कारण एसएलसीपश्चात साहित्यमा डॉक्टरेटको जोशी उहाँहरूको भेटपछि यप साहित्यमा लाग्न ऊर्जा प्रदान गरेको बताउनुहुन्थ्यो। पुरातत्वको विषयमा जान्दै नजान्नु भएको उहाँलाई तत्कालीन सरकारले पुरातत्व विभागको निर्देशकको पदमा रही कार्य गर्ने नियुक्ति दिएको थियो। उहाँको विभाग अन्तर्गत वीर पुस्तकालय पनि रहेछ, उहाँ सुनाउनुहुन्थ्यो। एकदिन वीर पुस्तकालयमा गएर हेर्दा त कति नभएका विभिन्न हस्तलिखित ग्रन्थ, भोटे पात्रो चिनियाँ पात्रोलगायत छुट्टाछुट्टै विभिन्न सामग्री संकलित रहेको देखेर अचम्मित हुनुभएको सम्भना गर्नुहुन्थ्यो। पछि जोशीले पुस्तकालयमा यत्रतत्र राखिएका त्यस्ता सामग्रीलाई व्यवस्थित तवरले संग्रहालयमा राख्ने निर्णयनुसार भक्तपुरमा संग्रहालयसमेत बनाउनुभएको थियो।

भारत, श्रीलंका, न्युजिल्यान्ड, चीन, उत्तर कोरिया, रूस, युके, अमेरिका, क्यानडा लगायतका देशहरूको भ्रमण गर्नुभएको जोशी पुरातत्व विभागमा निर्देशक रहेका केही विदेशीसँग ज्ञान बढेको बताउनुहुन्थ्यो। उहाँको कार्यकालमा संस्कृति तथा पुरातत्वसम्बन्धी धेरै उपलब्धीमूलक काम भएको बताउनुहुन्थ्यो। छोटो अवधिमा पुरातत्वसम्बन्धी धेरै राम्रा काम भएका थिए। लोक संस्कृतिको जगेर्नामा सिंगो इतिहास बोकेको सत्यमोहन जोशी साहित्य सिर्जना, इतिहास संकलनको कार्यकै सिलसिलामा नै विभिन्न पेशामा रही जागिरे पनि रहनुभयो।

२००१ देखि २००६ सम्म औद्योगिक व्यापारिक समाचार संग्रह अड्डामा अफिसरको जागिरबाट सुरु हुँदै, २००६ देखि ०१३ सम्म सुपरीवेक्षक संस्था विभागमा, ०१४ देखि ०१५ सम्म प्रोग्राम अफिसर, राष्ट्रिय योजना परिषदमा त्यसै गरी पुरातत्व र संस्कृति विभाग निर्देशक पदमा रही ०१५ देखि ०१७ सम्म कार्य गर्नुभयो। त्यसैले नेपाली भाषा, साहित्य र संस्कृति ब्याम्पिसुन विभागमा ०२२ देखि ०२५ सम्म प्रशिक्षक रहँदै पछि नेपाल राजकीय प्रज्ञाप्रतिष्ठान ०२६ देखि ०३० सम्म सहसचिव, त्यसैले नेपाल राजकीय प्रज्ञाप्रतिष्ठानमै सदस्यसचिव भएर ०३१ देखि ०३५ सम्म कार्य गर्नुभयो। नेपाल भाषा केन्द्रीय विभाग, पाटन संयुक्त क्याम्पस, त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा

प्रशिक्षकको रूपमा रही कार्य गर्नुभएको थियो। सरकारले ०७४ वैशाख २१ गते सत्यमोहन जोशीलाई वाङ्मय शताब्दीपुरुष उपाधि दियो। त्यसभन्दा अगाडि ०७१ मंसिर ५ गते शतशत पुरुष घोषणा गर्दै नगदसहित सम्मान गरेको थियो। त्यति बेला उहाँ ९५ वर्षको हुनुहुन्थ्यो। उहाँको जन्म शताब्दीको अवसरमा तत्कालीन सरकारले एक हजार रुपैयाँको चाँदीको सिक्का र १० रुपैयाँको हुलाक टिकटसमेत प्रकाशित गरेको थियो। जोशी सय वर्ष पुग्दा ललितपुर महानगरपालिकाले सार्वजनिक विदासमेत दिएको थियो। ललितपुर महानगरपालिकाले जोशीलाई निःशुल्क गाडी र सुरक्षा उपलब्ध गराउने निर्णयसमेत गरेको थियो। नेपाली साहित्य जगतको सिंगो इतिहास बोकेका जोशीले तीनपटक मदन पुरस्कार प्राप्त गर्नुभएको थियो। जुन पुरस्कार तीनपटक प्राप्त गर्ने उहाँ नै पहिलो व्यक्ति हुनुहुन्छ। ०१३ सालमा 'हाम्रो लोक संस्कृति' नामक गद्य कृतिले पहिलोपटक मदन पुरस्कार दिलाएको थियो भने ०१७ सालमा 'नेपाली राष्ट्रिय मुद्रा' नामक ग्रन्थबाट दोस्रोपटक मदन पुरस्कार प्राप्त गर्नुभएको थियो। त्यस्तै 'कर्णाली लोक संस्कृति' नामक ग्रन्थबाट उहाँसहित पाँच जनाले मदन पुरस्कार जित्न सफल हुनुभएको थियो। जुन ग्रन्थमा कर्णाली अञ्चलको दुर्गम क्षेत्र नेपाली भाषाको व्युत्पत्तिको थलो सिञ्जा खोला उपत्यकाको लोक संस्कृति संरक्षण गरिएको थियो।

लामो समय लोक संस्कृति, भाषाका क्षेत्रमा कलम चलाउनुभएको जोशीका निकै कृति प्रकाशन भएका छन्। महाकाव्य, नाटक, बालकविता, निबन्ध संग्रह, वर्षामाला, व्याकरण, कथा, जीवन प्रकाशन गर्नुभएको छ। विशेषतः नेपाल भाषामा करिब ४० कृति प्रकाशित भएका छन् भने नेपाली भाषामा ३० ठाहाहारी पुस्तक प्रकाशन भएका छन्। यस्ता कर्मक्षेत्रमा लाग्दा जोशीले निकै पुरस्कार प्राप्त गरिसक्नुभएको छ। उहाँले प्राप्त गर्नुभएको पुरस्कार क्रमशः श्रेष्ठ सिरपा पुरस्कार, लाकाल सिरपा पुरस्कार, मदन पुरस्कार (तीनपटक) आदिकवि भानुभक्त पुरस्कार, त्रिभुवन प्रज्ञा पुरस्कार, राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कार, भूपालमान सिंह काकी पुरस्कार, लुनकरण गंगादेवी पुरस्कार, पुष्पलाल राष्ट्रिय पुरस्कार प्राप्त गर्नुभएको छ भने मिथिला श्री र राष्ट्रिय कलाश्रीले सम्मान पाउनुभएको छ। विख्यात त्रिशक्ति पट्ट, सुपुत्रल गोरखा दक्षिणवाहु, प्रसिद्ध गोरखा दक्षिणवाहु, उज्ज्वलकीर्तिमय राष्ट्रपिप, महाविद्यावारिधी त्यस्तै महाउज्ज्वल राष्ट्रपिप प्रथम श्रेणीबाट विमूर्तिपसमेत हुनुभएको छ।

तीन वर्षपछि पुरानै लयमा बेनी बजार

सौर्य समाचार

गलेश्वर । 'बेनीको बजार, जता माया उते छ नजर, किरोमिरे जाले रुमाल...'

चर्चित यो गीतका हरफमा भनिएभैं जता नजर लगाए पनि सुन्दर देखिने म्याग्दीको बेनी बजार पर्यटकको आगमनसँगै पुनः पुरानै लयमा फर्किएको छ ।

कोभिड-१९ को महामारीअघि यहाँ दैनिक सयौं आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको चहलपहल हुने गरेकामा ०७६ चैतदेखि ०७८ भदौसम्म यहाँको चहलपहल शून्य भएको थियो । तर, गत वर्षको भदौदेखि संक्रमणदर घटेसँगै विस्तारै चलायमान हुन थालेको यहाँको व्यापार व्यवसाय यस वर्षको सुरुआतदेखि नै सुधार हुँदै आएकोमा गत अर्धको पहिलो सातादेखि पुनः पुरानै लयमा फर्किएको हो । मौसम सुरु भएसँगै यतिबेला सदरमुकाम बेनीमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकको चहलपहल सुरु भएको छ ।

बेनीबजारमा अहिले नवौं राष्ट्रिय खेलकुदअन्तर्गत तेक्वान्दो र महिला भलिबल खेल भइरहेको छ । खेल हेर्न विभिन्न जिल्लाबाट दैनिक दुई हजार बढी दर्शक बेनी बजारमा आउने गरेका छन् । म्याग्दी नदी र कालीगण्डकीको संगमस्थलमा अवस्थित बेनीबजार प्राकृतिक सुन्दरताले मात्रै होइन ऐतिहासिक दृष्टिकोणसमेत महत्वपूर्ण रहेको छ । इतिहासकारका अनुसार नेपाल एकीकरणका क्रममा गोरखा राज्यले बेनी कब्जा गर्ने बेलासम्म बेनीमा वस्ती थिएनन् ।

१८४३ सालपछि मात्र वस्ती बस्न थालेको बेनी बजारमा तत्कालीन समयमा भोट, तिब्बत र मधेसको प्रमुख व्यापारिक नाकासमेत थियो । सो नाकापछि हाट बजारमा परिणत हुँदै अहिलेको बेनी बजार विस्तार भएको बताइएको छ । बेनी बजार प्राकृतिकरूपले अत्यन्त सुन्दर छ । म्याग्दीको प्रवेशद्वारका रूपमा बेनी बजार रहेको छ ।

पुनर्निर्माण, घोडेपानी, रुम्मे भरना, अर्धगल्ली, गलेश्वर, धवलागिरि हिमालजस्ता विश्वप्रसिद्ध पर्यटकीयस्थल रहेको म्याग्दी जिल्लाको सदरमुकाम बेनी बजारमा तीन वर्षपछि पुनः चहलपहल बढेको स्थानीय व्यापारीले बताएका छन् । कोभिड-१९ को त्रासका कारण पर्यटक आउन सक्ने वातावरण नभएपछि सुनसान बनेका पर्यटकीयस्थलमा असोज सुरु भएपछि पर्यटकको भीड लाग्न थालेको छ । व्यापार व्यवसाय बढ्न थालेको छ । पर्यटकीयस्थल पर्यटकको प्रतिक्षा गरिरहेका छन् ।

१८४३ सालसम्म बेनीमा लाग्ने हाट मेालाले वैदेशिक व्यापारको रूप लिएपछि व्यापार व्यवस्थित

गर्नाका लागि पर्वत राज्यले बेनीमा अस्थायी मुकाम राख्न थालेको मोहनबहादुर मल्लद्वारा लिखित 'पर्वत राज्यको इतिहास' नामक पुस्तकमा उल्लेख छ ।

इतिहासकार चन्द्रप्रकाश वानियाँका अनुसार त्यतिबेला पर्वत राज्यको राजधानी ढोलठानामा थियो । राजा दिलीपवर्म मल्ल (डिम्ब मल्ल) गर्मीमा ढोलठान र जाडोमा बेनी भर्ने गर्दथे । जाडो छल्लाका लागि मात्र ढोलठाना दरवार बेनी भर्न थालेको होइन भन्ने कुरा राजकुलो निर्माण गरेर दरवारले नै खेती गर्न थालेको सिद्धा नभरि बेनी भर्न थालेवाट स्पष्ट हुने उनले जानकारी दिए ।

पर्वत राज्यको इतिहासका जानकार वानियाँका अनुसार बेनीको पहिलो वस्ती कामीको हो । हतियार निर्माणका लागि उनीहरूलाई बेनी राखिएको हो । गोरखाले बेनी कब्जामात्रै गरेन, दरवारमा आगजनी गरेर ध्वस्त बनाएको थियो । दरवारको त्यही खरानीमा बेनीको बजार बसेको हो ।

उनका अनुसार १८४३ सालपछि मात्र बेनी बजारमा वस्ती विस्तार हुन थालेको हो । बेनीमा नेवार वस्ती बसिसकदा पनि बेनीको मुख्यबजार पारिवेनी थियो । बाग्लुङ मुस्ताङतिरको थोक बजार पारिवेनी नै थियो । बेनीमा स्कूल पाठशाला नखुन्दै पारि बेनीमा मिडिल स्कूल थियो । त्यही स्कूलपछि मल्लाज स्थानान्तरण भएको हो । पारी बेनीको स्कूल मल्लाज उक्ले पछि मात्र बेनीमा विद्यालय खुलेको इतिहासकार वानियाँले बताए । बेनीमा विद्यालय खुलेपछि वस्ती विस्तार हुनेक्रम बढ्दै गएको उनको भनाइ रहेको छ ।

अहिले बजारको स्वरूप फेरिएको छ । जताततै कंकट नै कंकटका भव्य घर उडिएका छन् । वैदेशिक रोजगारीका कारण गाउँबाट सहर फर्नेको क्रम तीव्ररूपमा बढेको छ । गाउँ खाली भए पनि बजार भरिएको छ । घरजग्गाको कारोबार गर्ने व्यापारीका अनुसार अब बेनीमा घडेरीका लागि समेत जग्गा पाइन छोडेको छ ।

पर्यटकलाई लक्षित गरेर करोडौंको लगानीमा स्तरीय होटल, रेस्टुरा निर्माण गरिएको छ । बैंक तथा वित्तीय संस्था मौलाएका छन् । यहाँको जीवनस्तरले काँचुली फेरेको छ । वार्षिक चार अर्बको हाराहारीमा विप्रेषण भित्रिने म्याग्दीमा पर्यटन व्यवसाय पनि उत्तिकै फस्टाउँदै गएको छ । होटल र यातायात क्षेत्रमा यहाँका व्यवसायीले ठूलो लगानी गरेका छन् ।

बेनी नगरपालिकाको ७ र ८ गरी दुई वटा वडामा समेटिएको बेनीबजार ५ सय १२ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । १४ दशमलव ४५ जनघनत्व रहेको बेनी बजारमा ०६८ सालको जनगणनाको तथ्यांकअनुसार दुई हजार घरधुरी र सात हजार जनसंख्या रहेको छ ।

बेवारिसे र बूढो गाईको संरक्षण गर्न गौ संरक्षण केन्द्र

सौर्य समाचार

दमौली । तनहुँको व्यास नगरपालिका-१० स्थित मादी नदी किनारमा गाईका भीड चरिहेका देखिन्छन् । भूट हेर्दा यति धेरै गाई कसले पाल्यो भन्ने मनमा उब्जिन्छ । मादी नदी किनार भतेरीमा गाई संरक्षण केन्द्र बनाइएको छ । गाई संरक्षण केन्द्रमा एक सय गाई छन् ।

छाडा चौपाया व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यसहित यहाँ व्यास नगरपालिकाको सक्रियतामा संरक्षण केन्द्र सञ्चालन गरिएको छ । केन्द्रमा व्यास नगरपालिकाभित्रका विभिन्न ठाउँहरूबाट ल्याउने गरिएको केन्द्रका अध्यक्ष प्रजापति सापकोटाले जानकारी दिए ।

'केन्द्रमा व्यास नगरपालिकाभित्रका गाई संरक्षण गर्दै आएका छौं, केहीले भुक्त्याएर अन्यत्रबाट पनि ल्याएका होलान्, त्यो अब थाहा हुने कुरा पनि भएन', सापकोटाले भने । केन्द्रमा रहेका गाईलाई खुवाउन परालको व्यवस्थापन नगरपालिकाले गर्दै आएको छ । केन्द्रमा तीन कर्मचारी खटाइएको छ । उनीहरूको पारिश्रमिकको व्यवस्था पनि नगरपालिकाले गर्दै आएको छ ।

तीन जनामध्ये एक जनाले घाँस काट्ने काम गर्दै आएका छन् भने दुई जनाले केन्द्रभित्रै काम गर्ने गरेका छन् । केन्द्रमा गाई ल्याउँदा एउटा गाईको दुई हजार शुल्क लिने गरिएको छ । केन्द्रमा संकलन भएको रकम थप पराल खरिदका लागि खर्च गर्ने गरिएको छ ।

बर्खाका बेला गाईलाई घाँसे मैदानमा चराउने गरिएको छ । 'मादी नदी किनारमा हरियो घाँसे मैदान छ, त्यही मैदानमा गाई चराउने गरिएको छ', सापकोटा भन्छन्, 'हिउँदमा पराल खरिद गर्छौं ।' केन्द्रमा दूध दिन छाडेका, थुनेलो भएका, बूढा भएका र बेवारिसे भएका गाई ल्याउने गरिएको छ । 'बूढा भएका गाई मरे केन्द्र नजिक ५० मिटर तल रहेको खाल्डो नजिक राखिदिने गरेका छौं, मरेको गाई खान गिद्ध आउने गरेका छन्', उनले भने, 'एउटा गाई एक दिनभरमा गिद्धले खाइसक्यो, हड्डी खाल्डोमा हालेर पुर्ने गरेका छौं ।'

दुई सय रोपनी क्षेत्रफलमा फैलिएको केन्द्रका कारण यहाँ आसपास गिद्ध देखिन थालेका छन् । केन्द्रका कारण विगत केही वर्षयता लोप हुँदै गएको गिद्ध यहाँ आउने गरेका छन् । 'गिद्ध देखिँ रहर भइसकेको थियो,

अहिलेका युवापुस्ताले त गिद्धका बारेमा जान्ने अवसर पनि पाउँदैनथे होला', उनले भने, 'एउटा गाई मरेका बेला यहाँ दुई सयभन्दा बढी गिद्ध आउँछन् ।' केन्द्र आसपास सात किसिमका गिद्ध देखिन्छन् ।

जिल्लाकै शुक्लागण्डकी नगरपालिकाले पनि छाडा चौपाया व्यवस्थापनमा लागि केन्द्र सञ्चालन गर्दै आएको छ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र जथाभावीरूपमा चौपाया छाड्दा दुर्घटनाको जोखिम बढेपछि, नगरपालिकाले केन्द्र सञ्चालन गरेको हो ।

शुक्लागण्डकी नगरपालिका-९ घाटीमा १७ लाखको लागतमा केन्द्र बनाएर गाई संरक्षण गर्दै आइएको छ । संरक्षण केन्द्र सञ्चालनका लागि गीता महतको संयोजकत्वमा गौ संरक्षण समिति गठन गरिएको छ ।

दूध दिन छाडेपछि कृषकले जथाभावी गाईवस्तु छाडिदिने गरेको र पोखरा महानगरपालिकाबाट गाईवस्तु शुक्लागण्डकीमा भित्रिन थालेको थियो । स्थानीय तहको निर्वाचनपछि छाडा चौपायाको विषयलाई तत्काल समाधान गर्न स्थानीयवासीले नगरपालिकालाई पटक-पटक आग्रह गर्दै आएका थिए ।

Lumbini Province Road Infrastructure Development Office Gulmi, Nepal INVITATION FOR BIDS

IFB No:03/079-80

(First date of Publication: 3rd Kartik 2079 (20th Oct, 2022))

1. Road Infrastructure Development Office, Gulmi invites **only electronic bids** from eligible bidders for the construction of the contract mentioned in table below:

S. N.	Name of Works	Contract ID	Amount Excluding VAT	Bid Fee	Bid Security Amount
1.	Upgrading of Angaha-Ramme-Bokhar Motarable Road, Chhatrakot Gapa-04	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/22/079-80	1,269,069.17		30,000
2.	Upgrading of Dotaha-Bisauna-Motarable Road Chhatrakot Gapa-04	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/23/079-80	1,269,029.08		30,000
3.	Upgrading of Pipalmeta-Digam-Hardineta-Gairikhutta-Daugha Road, Chhatrakot Gapa	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/24/079-80	1,692,069.51		40,000
4.	Upgrading of Bhanbhane-Hadhade-Nimukharka-Pipaldhara-Nayagaam-ChaldiBarbot Road, Dhurkot Ga Pa	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/25/079-80	1,692,273.16		40,000
5.	Upgrading of Sundarpokhara-Nayagau-Baslu-Kukharakhola Road, Dhurkot Ga Pa	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/26/079-80	1,691,919.98		40,000
6.	Upgrading of Hulaka-Baslu-Barbot-Nadi-Hadhade-Lohari Road, Dhurkot Ga Pa	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/27/079-80	1,269,049.98		30,000
7.	Upgrading of Bakharechada-Bhadgaam-Bhagghat Road, Resunga Na Pa	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/28/079-80	9,30,705.56		22,000
8.	Upgrading of Harrapat-SapaudeSadak, Resunga-10	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/29/079-80	25,38,423.94		60,000
9.	Upgrading of Kaule-Tolanga-Bhalde-Rangbas-Darimpata-Sadak, Resunga-10,11	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/30/079-80	12,69,220.19		30,000
10.	Upgrading of Gwadi-Bhanjyang-Kondra-Bharek-Tarukhsadak, Ruru-06	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/31/079-80	1,828,123.58		45,000
11.	Upgrading of Sarkateri-SunpoteSadak, Malika-05, Malika Ga Pa.	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/32/079-80	9,30,706.00		22,000
12.	Upgrading of Khirra Rukh-MehaleMa.Bi.- Mahabir-GayaliChour Malika Road, Malika Ga Pa.	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/33/079-80	12,69,100.00		30,000
13.	Upgrading of Deurali- Khalachour Napi Karyalaya-Budaghar-Gaira Hudai Bidhut Chowk Road Gulmi, Resunga Na Pa.	RIDO/GUL/W/NCB/ROAD/34/079-80	25,38,425.00		60,000

NRs. 3000 for Each Contract

2. Interested eligible bidders may obtain further information from Road Infrastructure Development Office, Gulmi or may visit E-procurement section of PPMO's web Site <http://www.bolpatra.gov.np/egp>.

पहिराले रामपुर नहर बन्द हुँदा धानबालीमा असर

सौर्य समाचार

पाल्पा । पाल्पा जिल्लाकै सबैभन्दा ठूलो सिँचाइ आयोजनाका रूपमा सञ्चालनमा रहेको रामपुर नहर पहिराले बन्द भएको छ । गत असोजको अन्तिम परेको अविरल वर्षाले नहरका विभिन्न ठाउँमा क्षति पुऱ्याउँदा बन्द हुन पुगेको हो । नहर बन्द भएपछि धानबालीमा असर परेको किसानको गुनासो छ ।

रामपुर फाँट सिँचाइ आयोजना जल उपभोक्ता समितिलाई सञ्चालन हुँदै आएको यस नहर पहिराले बन्द हुँदा धानबालीमा सिँचाइको समस्या निम्तिएको छ । पसाउन लागेका, कोही पसाउँदै गरेको अवस्थामा रहेको धानबालीलाई पर्याप्त सिँचाइ दिन नपाउँदा उत्पादनमा ठूलो असर पर्ने रामपुर-३ मटेरी बस्ने विष्णु गौतम बताउँछन् ।

'नहरमा पानी बन्द भएको करिब १० दिन भइसक्यो, धानलाई मुख्य सिँचाइ दिनुपर्ने समयमा सिँचाइ गर्न नपाउँदा वर्ष दिन खाने खेतको उब्जनी नै घट्दा हामी किसान मारमा परेका छौं', उनले भने, धान रोप्ने समय, गोडमेल गर्ने, पसाउने समयमा बसोनि नहरमा पहिराले क्षति पुगेको हुन्छ । यसले गर्दा किसानले बाली लगाएर दुक्कसँग उत्पादन लिन पाइन्छ या पाइँदैन सधैं अन्यायले खेती गर्न बाध्य छन् । हेडवक्स नजिकै सोलीघोटे र जामुनेमा करिब २५-२५ मिटर, कर्मिरेको दुई स्थानमा १५-१५ मिटर, रजधराको कामीगाउँबाट तल २५ मिटर पहिरो खस्दा नहरमा पानी बन्द भएको उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष हिरण्यराज रेग्मीले बताए । 'पहिरो पन्छाउने

काम भइरहेको छ, ठाउँठाउँमा नहरदेखि माथिका भागबाट ठूलाठूला ढुंगासहित पहिरो खसेकाले काम गर्न समय धेरै लागेको हो', उनले भने, 'अबको दुई-तीन दिनभित्रमा काम सम्पन्न गरेर पानी सञ्चालन गर्नेछौं ।'

अध्यक्ष रेग्मीका अनुसार हाल विभिन्न ठाउँमा गरी दैनिक ३८ कामदार परिचालन गरेर पहिरो पन्छाउने काम भइरहेको छ । सानो बजेतले काम गर्न उपभोक्ता समितिलाई कठिनाई परेको छ । 'नहरलाई व्यवस्थित बनाउन बजेत अभाव छ, पुरानो संरचना मर्मतसम्भार गर्नुपर्ने अवस्थामा छन्, पुनःनिर्माणमाफत काम गर्नुपर्ने देखिएको छ, सानो बजेतले काम गर्न गाह्रो छ, यसका लागि माथिल्लो निकायमा बजेत माग गरिरहेका छौं', उनले भने ।

गत वर्ष लुम्बिनी प्रदेश सरकारमाफत ५० लाख बजेत प्राप्त भई विभिन्न ठाउँमा मर्मतसम्भारको काम भएको र यस वर्ष केन्द्रबाट ८० लाख बजेत परेको उनले जानकारी दिए । निस्वीखोलाको पानीलाई सोलीघोटे नजिकै बाँध बाँधेर ०४६ सालमा रामपुरमा फण्डे २२ किमी परबाट सिँचाइका लागि पानी ल्याइएको हो । ०४६ फागुन १० गते नहरको विधिवतरूपमा उद्घाटन गरिएको थियो ।

नहरमा पहिरो गएपछि इलाका प्रशासन कार्यालय रामपुरका प्रमुख भगवानभक्त अर्याल, इलाका प्रहरी कार्यालय रामपुरका प्रहरी सहायक निरीक्षक मोहन खत्री क्षेत्री र नहरका उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष हिरण्यराज रेग्मी, पत्रकारसहितको टोलीले मंलवार स्थलगत निरीक्षण गरेको छ ।

फेटा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

फेटा, बारा

मधेश प्रदेश, नेपाल

बोलपत्र स्वीकृत गर्ने आशयको सूचना

सूचना प्रकाशित मिति: २०७९/०७/०३

यस गाउँपालिका अन्तर्गत तपशील अनुसारको ठेक्का नं. मा उल्लेखित कार्यको लागि मिति २०७९/०५/२० गते राष्ट्रिय दैनिक पत्रिका The Kathmandu Post मा प्रकाशित बोलपत्र आव्हान सम्बन्धी सूचना अनुसार तोकिएको मितिभित्र रित पूर्वक दर्ता हुन आएका बोलपत्रहरूमूल्यांकन समितिबाट न्यूनतम मूल्यांकित भई सारभूत रूपमा प्रभावग्राही देखिई स्वीकृतीको लागि तपशील बमोजिमका बोलपत्र छनौट भएकोले सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा २७ उपदफा २ को प्रयोजनार्थ बोलपत्र पेश गर्ने सम्वन्धित सवैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

तपशील

सि.नं.	ठेक्का नं.	कामको विवरण	बोलपत्रदाता नाम र ठेगाना	कवोल अंक (मु.अ कर.समेत)
1	PRM/NCB/01/079/080	Supply Of Necessary Electrical Materials	Rishav Construction, Mahagadhimai-02	1,61,54,706.00

एनआईसी एशिया बैंकको सञ्चालकमा केशवप्रसाद लम्साल नियुक्त भएका छन् । राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकमा ३० वर्ष लामो अनुभव संगालेका लम्साल बैंकको सर्वसाधारण सेयरधनी समूहबाट सञ्चालकको रूपमा नियुक्त भएका हुन् । बैंक सञ्चालक समितिको बैठकले उनलाई नियुक्ति गरेको हो

सौर्य दैनिक

आर्थिक

अमेरिकी डलरले नयाँ रेकर्ड कायम गरिरहेको छ । बुधबार डलर हालसम्मकै महँगो भएको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले सार्वजनिक गरेको निमित्त दर अनुसार बुधबार एक डलरको १३२ रूपैयाँ ८ पैसा निर्धारण गरेको छ भने खरिददर १३१ रूपैयाँ ४८ पैसा कायम रहेको छ

पिपिए ढिलाइले 'रेमिट हाइड्रो' को भविष्य अन्योलमा

सौर्य समाचार

काठमाडौं । वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपालीको लगानीमा बनाउने भनिएका २ वटा रेमिट हाइड्रोको भविष्य अन्योलमा परेको छ । विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) गर्न ढिलाइ हुँदा २ वटा रेमिट हाइड्रो आयोजनाको भविष्य अन्योलग्रस्त बनेको हो ।

सरकारले ताप्लेजुङको घुन्साखोला र सिम्बुवाखोलामा रेमिटयान्स लगानी गरी जलविद्युत् उत्पादन गर्ने योजना अघि बढाएको छ । जसका लागि जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी (एचआईडीसीएल) ले जिम्मा पाएको छ ।

विद्युत् प्राधिकरणले नदी प्रवाहमा आधारित परियोजनाहरूको विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) नगर्दा परियोजना अघि बढाउन ढिलाइ भएको एचआईडीसीएलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) अर्जुनकुमार गौतमले जानकारी दिए । उनका अनुसार दुवै आयोजनाको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) तयार छ । परियोजना अघि बढाउन पीपीए कुरिँरहेको भन्दै उनले भने, 'पीपीए हुनासाथ ठेक्का आह्वान गर्न सक्ने अवस्थामा छौं ।'

घुन्साको ७५ मेगावाट र सिम्बुवाको ५३.७ मेगावाट जडित क्षमता छ । एचआईडीसीएलले यी आयोजना बनाउन दुईवटा कम्पनी स्थापना गरेको छ । घुन्साखोलालाई अघि बढाउन रेमिट हाइड्रो लिमिटेड र सिम्बुवाखोला आयोजनाका लागि सिम्बुवा रेमिट हाइड्रो लिमिटेड स्थापना भएर पूर्व तयारीको काम अघि बढेको छ ।

लाइसेन्स पाएको ६ वर्षसम्म आयोजनाहरू अध्ययनमै सीमित छन् । आयोजनाहरूको वातावरण प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन पनि तयार भइसकेको उनले बताए । डीपीआर तयार भएपछि परियोजना निर्माण गर्न ठेक्का लगाउने तयारी हुन्छ । त्यसअघि निर्माण कम्पनीले कम्पनीले पहिलो वित्तीय स्रोत सुनिश्चित (फाइनान्सियल क्लोजर) गर्नुपर्ने हुन्छ ।

एनएमबी बैंक लिमिटेड र रेमिट हाइड्रो लिमिटेडबीच घुन्साखोला जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्नेसम्बन्धी समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर

भइसकेको छ । समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर पश्चात अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई समेत सामेल गराई सह-वित्तीयकरण गठन गरी अयोजनाको वित्तीय व्यवस्थापन गरिने उल्लेख छ । घुन्साखोला जलविद्युत् आयोजनाको कूल लागत १८ अर्ब २५ करोड रूपैयाँ रहने अनुमान छ । नदी प्रवाहमा आधारित परियोजनाका लागि सरकारले लोकेको कोटा सिकेपछि प्राधिकरणले करिब ३ वर्षदेखि पीपीए रोकेको छ ।

सरकारले हालसालै १५ सय मेगावाट कोटा नदी प्रवाहमा आधारित परियोजनाका लागि थपेको छ । सीईओ गौतमका अनुसार पीपीए भएको एक वर्षभित्र दुवै आयोजना निर्माण नै सुरु गर्न सकिन्छ । दुवै आयोजनामा सरकारी स्वामित्वको जलविद्युत् विकास कम्पनीको ५१ प्रतिशत सेयर लगानी रहनेछ । त्यसपछि विदेशमा कार्यरत नेपालीहरूका लागि निश्चित प्रतिशत सेयरको ग्यारेन्टी गर्ने सरकारको योजना छ । विदेशमा कमाएको रकम प्रतिफल आउने आयोजनामा लगानी गर्न नपाएका नेपालीका लागि यो निकै राम्रो अवसर बन्ने सम्भावना छ । आयोजनामा करिब ४९ प्रतिशत लगानीका लागि आईपीओ अर्थात् साधारण शेयर जारी गर्ने कम्पनीको योजना छ । जसमा विदेशमा कार्यरत नेपाली कामदारले प्राथमिकता पाउनेछन् ।

ताप्लेजुङका स्थानीय र सर्वसाधारणलाई पनि सेयर लगानी गर्न दिने योजना छ । नेपालमा वैधानिक च्यानलबाट वार्षिक करिब १० खर्ब रेमिटयान्स भित्रिन्छ । जसमध्ये फण्डे ८२ प्रतिशत रकम उपभोगमा सकिने यसअघि गरिएका विभिन्न अध्ययनहरूमा देखिएको छ । विदेशमा रहेका नेपालीको आम्दानीलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्ने अवसर दिनेगरी यी आयोजना अघि बढाउन खोजेका हुन् । सीईओ गौतमले भने, 'त्यसबारे रेमिटयान्स भित्राउने कम्पनीहरूसँग छलफल गर्दा लगानी ल्याउन असहज नहुने अवस्था पाएका छौं ।' सरकारले आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को बजेटमै विदेशमा रहेका नेपाली कामदारको लगानीमा 'रेमिट हाइड्रो' बनाउने उद्देश्य गरेको थियो । यी आयोजना निर्माणका लागि २५ अर्ब रूपैयाँ भन्दा बढी लगानी लाग्ने अनुमान गरिएको छ ।

चार बैंकद्वारा लाभांश घोषणा

सौर्य समाचार

काठमाडौं । चारवटा 'क' वर्गका बैंकले गत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नाफाबाट लाभांश घोषणा गरेका छन् । गत आर्थिक वर्ष २०७८/७९ सम्मको सञ्चित नाफाबाट लाभांश घोषणा गरेका बैंकमा कुमारी बैंक, सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेड, बैंक अफ काठमाण्डू र नेपाल क्रेडिट एन्ड कमर्स बैंक रहेका छन् ।

असोज मसान्तसम्ममा लाभांश घोषणा गरेका चारवटा वाणिज्य बैंकमध्ये कुमारी बैंक र सिटिजन्स बैंकले नगद लाभांशको घोषणा गरेका छन् । बैंक अफ काठमाण्डू र एनसीसी बैंकले भने सेयर बोनससहित नगद लाभांशको घोषणा गरेका छन् । यसपालि अधिकांश बैंकले सेयर लाभांशभन्दा पनि नगद लाभांश दिने मनस्थिति तयार गरेका देखिन्छन् । घट्टो सेयर बजार र बढ्दो व्याजका कारणले गर्दा लगानीकर्ताहरू पनि सेयर लाभांशभन्दा पनि नगद लाभांशमा नै इच्छुक देखिएका छन् । घट्टो बजारमा कुनै कम्पनीले बोनस दिएर मूल्य समायोजन भइसकेपछि कम्पनीको सेयरमूल्य अझै घट्न सक्ने भएकाले बैंकहरूले नगद लाभांशमा नै जोड दिई बैंकहरूले सेयरमूल्यलाई स्थिर

राख्ने मनसाय बनाएको बताइन्छ । यी चार कम्पनीमध्ये दुई कम्पनीले साधारण सभा बोलाएका छन् भने दुईले साधारण सभा र बृक क्लोजको मिति तय गरिसकेका छन् । सिटिजन्स र कुमारी बैंकले साधारण सभाको मिति तय गरिसकेका छन् । यी चार कम्पनीको लाभांश हेर्दा अधिकांश कम्पनीले बोनस सेयरमा भन्दा नगद लाभांशमा जोड दिएका छन् ।

बोनस सेयरले कम्पनीको चुक्ता पुँजी बढाउने, नेटवर्थ तथा सञ्चित घटाउने र सेयरधनीको कित्तामा परिमाणतात्मक वृद्धि दिनेबाहेक गुणात्मक रूपमा केही पनि नदिने भएकाले नगद लाभांशमा आकर्षण हुने गर्छ । बोनस सेयर जारी हुने

सूचनाले केही दिन सेयरको मूल्य अस्वाभाविक बढ्ने, पुँजीको कारण आम्दानी सोही अनुपातमा कायम राख्न सञ्चालन र स्रोत परिचालन खर्च बढ्नेबाहेक गुणात्मक रूपमा प्रतिफल केही नपाइने भएकाले कम्पनीहरू पनि नगद लाभांशमा नै आकर्षित भएका हुन् ।

गत आर्थिक वर्षको नाफाबाट १२.५ प्रतिशत लाभांश वितरण गर्ने भएको कुमारी बैंकले बोनस सेयर छाडेर शतप्रतिशत नगद लाभांश वितरण गर्ने भएको छ । त्यस्तै, एनसीसी बैंकले आफ्नो चुक्ता पुँजीको ७.६३ प्रतिशत नगद लाभांश र ३.३६ प्रतिशत बोनस सेयर बाँड्ने भएको छ । गत आर्थिक वर्षमा बैंकले ३ अर्ब १४ करोड ९८ लाख ८६ हजार रूपैयाँ खुद नाफा कमाएको थियो । यस्तै, नगद लाभांशलाई नै प्राथमिकता दिएको बैंक अफ काठमाण्डू (बीओके)ले समेत यस वर्ष आफ्नो कूल चुक्ता पुँजीको २०.९५ प्रतिशत लाभांश बाँड्ने घोषणा गरेकोमा १४.९५ प्रतिशत नगद र बाँकी ६ प्रतिशत बोनस सेयर बाँड्ने भएको छ ।

लाभांश वितरणको लाइनमा नै रहेका अन्य वाणिज्य बैंकहरूले समेत यसपटक बोनस सेयरको साटो नगद लाभांशलाई नै प्राथमिकता दिने देखिएको छ । जसले यसपटक बजारमा क्यास फ्लो बढ्ने आकदन गरिएको छ ।

बाह्रदशी गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

चकचकी, भुपा

१ नं. प्रदेश, नेपाल चकचकी, भुपा

औषधि तथा औषधिजन्य समाग्री खरिद सम्बन्धी शिलबन्दी दरमाउपत्र आह्वानको सूचना

शिलबन्दी दरमाउपत्र नं. १/२०७९-०८०

प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०७९/०७/०३ गते

यस बाह्रदशी गाउँपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत निःशुल्क वितरणका लागि सूचीकृत औषधिहरू शिलबन्दी दरमाउपत्रका माध्यमबाट खरिद गर्नु पर्ने भएकोले निम्न शर्तहरूको अधिनमा रही दरमाउपत्र पेश गर्न सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ ।

शर्तहरू:

- यो सूचना राष्ट्रिय दैनिक पत्रिका प्रथम पटक प्रकाशित भएको मितिले १५ औ दिन सम्म कार्यालय समय भित्र रु १०००/- तिरी (पछि फिर्ता नहुने गरी) वा यस कार्यालयको नाममा रहेको आन्तरिक राजस्व खाता, माछापुच्छ्रे बैंक लि., राजगढ, भुपा को खाता नम्बर:-०८३३००८७०५००००१९३ मा जम्मा गरि सक्रमल भौचर पेश गरि दरमाउपत्र फारम खरिद गर्न सकिनेछ ।
- दरमाउपत्र फारम खरिद गर्न लिखित निवेदन साथ आ.व. २०७८/०७९ सम्मको लागि नविकरण गरिएको औषधी व्यवसाय संचालन गर्न पाउने इजाजत पत्र वा फर्म दर्ता प्रमाणपत्र, आयकर दर्ता प्रमाणपत्र तथा मू.अ. कर दर्ता प्रमाणपत्र र आ.व. २०७८/७९ सम्मको कर चुक्ता वा म्याद थपेको प्रमाणपत्र समेतका प्रतिलिपि संलग्न राखी प्रोपाइटर स्वयं उपस्थित भई वा आधिकारिक मञ्जुरीनामा सहितको प्रतिनिधि पठाई खरिद गर्न सकिनेछ ।
- यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशित भएको मितिले १६ औ दिनको १२.०० वजे भित्र यस कार्यालयमा दरमाउपत्र दर्ता गराई सक्नु पर्नेछ । म्यादभित्र दर्ता भएका दरमाउपत्रहरू सोहि दिनको २.०० वजे दरमाउपत्रदाता वा निजको प्रतिनिधिको रोहवरमा यस कार्यालयमा खोलिएछ । दरमाउपत्रदाता वा निजको प्रतिनिधि अनुपस्थित रहेमा पनि दरमाउपत्र खोल्न बाधा पर्ने छैन ।
- दरमाउपत्र फारम खरिद गर्ने र दर्ता गर्ने अन्तिम दिन विदा पर्न गएमा सो पछि कार्यालय खुलेको पहिलो दिनलाई अन्तिम दिन मानिनेछ ।
- दरमाउपत्र पेश गर्दा खामको वाहिर यस कार्यालयको नाम सम्बोधन गरी दरमाउपत्र नं. र कामको विवरण खुलाई सिलबन्दी गरी पेश गर्नुपर्नेछ ।
- दरमाउपत्र दाताले धरौटी वापत रु १,१०,०००/- (एक लाख दश हजार मात्र) यस कार्यालयको नाममा रहेको माछापुच्छ्रे बैंक लि. राजगढ, भुपाको धरौटी खाता नम्बर:-०८३३००८७०५०००००६२ मा जम्मा गरेको सक्रमल बैंक भौचर वा दरमाउपत्र दाखिला गर्ने अन्तिम दिनबाट कम्तीमा ७५ दिन म्याद कायम रहेको वाणिज्य बैंक (क श्रेणी) वाट यस कार्यालयका नाममा जारी भएको बैंक जमानत (विडवण्ड) दरमाउपत्रसाथ संलग्न राख्नु पर्नेछ । दरमाउपत्र स्वीकृत भएमा कूल कबोल अंक (मु.अ.कर सहित) को ५ प्रतिशत सम्मले नपुग हुने थप धरौटी वापतको रकम माथि उल्लेखित धरौटी खातामा दाखिला गरेको सक्रमल बैंक भौचर वा सामान आपूर्ति गर्ने अन्तिम अवधि भन्दा घटीमा ३० दिन बढी म्याद कायम रहेको वाणिज्य बैंकबाट जारी भएको कार्य सम्पादन जमानत (परफरमेन्स बण्ड) पेश गरी संभौता गर्नु पर्नेछ । नगद जमानत राखेकोमा पछि बैंक जमानतमा परिणत गर्न पाइने छैन ।
- दरमाउपत्र दाताले आफूले कबोल गरेको प्रत्येक आइटमहरूको मु.अ. कर बाहेकको दररेट अंक र अक्षर दुवैमा अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । अंक र अक्षरमा लेखेको दररेट फरक परेमा अक्षरमा लेखिएकोलाई मान्यता दिइनेछ ।
- दरमाउपत्रदाताले दररेट उल्लेख गर्दा केरेट गरी लेखेको वा टिपेक्स लगाएको स्थानमा सहीछाप गरेको हुनुपर्नेछ । दरमाउपत्र फारमको फोटोकपि गरी पेश गरेको, यस कार्यालयबाट विक्री नभएको तथा एक व्यक्ति वा फर्मका नाममा विक्री भएको दरमाउपत्र फारम अर्को व्यक्ति वा फर्मको तर्फबाट पेश गरेको, दररेट अंक र अक्षर दुवैमा नलेखिएको वा फर्मको तर्फबाट कुनै शर्त राखी पेश गरेको दरमाउपत्रलाई मान्यता दिइने छैन । साथै म्याद नाधी र रिट नपुगी प्राप्त दरमाउपत्र उपर कुनै कारवाही हुने छैन ।
- बिल अफ क्वान्टिटीजमा उल्लेखित औषधीहरूको परिमाणमा थपघट भएमा दरमाउपत्रदाताले कबोल गरेको दररेटमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- आपूर्तिकर्ताले WHO, GMP प्रमाणपत्र प्राप्त कम्पनीहरूबाट उत्पादित औषधीहरू मात्र आपूर्ति गर्नु पर्नेछ ।
- आपूर्ति गरिने औषधीको मान्य अवधि मिति (Expiry Date) स्टोर दाखिला भएको दिनबाट कम्तीमा १८ महिना बाँकी भएको हुनु पर्नेछ र १८ महिना भन्दा कम Expiry Date भएका औषधीको हकमा स्टोर दाखिला मितिले ७५ प्रतिशत म्याद बाँकी हुनु पर्नेछ ।
- आपूर्ति हुने औषधीहरूको स्ट्रीप र बोटलको प्रत्येक प्याकीङ वाहिर उत्पादन मिति, Expiry Date तथा Batch No. उल्लेख एवम नेपाल सरकारबाट निशुल्क वितरण गरिएको भनि उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।
- नेपाल सरकारको हितलाई ध्यानमा राखी प्राप्त दरमाउपत्रहरू पूर्ण वा आंशिक स्वीकृत गर्ने वा नगर्ने सम्पूर्ण अधिकार यस कार्यालयमा सुरक्षित रहनेछ ।
- कुनै दरमाउपत्रदाताले दरमाउपत्रमा कुनै संशोधन गर्न वा दरमाउपत्र फिर्ता लिन सक्ने छैन ।
- दरमाउपत्र स्वीकृत भई यस कार्यालयले लोकेको अवधि भित्र एकै पटक औषधि उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । आपूर्ति गरिने औषधीहरूको केही अंश वा सम्पूर्ण औषधी बुझाउन नसकेमा सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ बमोजिम कारवाही हुनेछ ।
- यो सूचनामा उल्लेख नभएका अन्य कुराहरू सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

क्र.स.	ठेक्का नं.	विवरण	लागत मूल्य मू.अ.कर रु.	धरौटी रु.	दरमाउपत्र फारम दस्तुर रु.
१.	१/२०७९/०८० स्वास्थ्य	औषधी तथा औषधी जन्य सामग्री आपूर्ति	३६,८९,८४९/३०	१,१०,०००/०	१,०००/०

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

कपोरेट

उदयपुर मालपोत कार्यालयमा मेगा बैंकको एक्सटेन्सन काउन्टर

काठमाडौं । मेगा बैंक नेपाल लिमिटेडले उदयपुरको गाइघाटस्थित जिल्ला मालपोत कार्यालयमा एक्सटेन्सन काउन्टर विस्तार गरेको छ । त्रियुगा नगरपालिका वडा नम्बर १०, वोक्सस्थित मालपोत कार्यालयमा बुधवारबाट मेगा बैंकले एक्सटेन्सन काउन्टर विस्तार गरेको हो । अब मालपोत कार्यालयको सबै सेवाको आर्थिक कारोबार बैंकमार्फत नै हुने भएकाले सेवाग्राहीलाई सहज हुने र मालपोत कार्यालयलाई पनि आर्थिक पारदर्शितामा सहज हुने विश्वास लिइएको छ ।

एक्सटेन्सन काउन्टर विस्तार गरेर सेवा र सञ्चालन विस्तार गर्ने बैंकको नीति अनुरूप मेगा बैंकले यसअघि पनि विभिन्न स्थानहरूमा एक्सटेन्सन काउन्टरहरू विस्तार गरिसकेको छ । ग्राहकको विश्वास जित्दै अघि बढ्दै गरेको मेगा बैंकको हाल देशभर २०८ वटा शाखा र २६ वटा एक्सटेन्सन काउन्टरहरू सञ्चालित छन् ।

सिद्धार्थ बैंकको नयाँ शाखा विस्तार

काठमाडौं । सिद्धार्थ बैंक लिमिटेडले शाखा विस्तार गरेको छ । नयाँ शाखा काठमाडौं स्थित न्यूरोड गेटमा, ललितपुर स्थित भैसेपाटी र लुभुमा रहेको छ । बैंकले यस क्षेत्रका सर्वसाधारण तथा उद्यमीमाफ सबै प्रकारका निक्षेप तथा कर्जा कारोबार सुविधा, रकम भुक्तानी लगायत सबै बैंकिङ्ग सेवा सहज ढङ्गले पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ उक्त शाखा सञ्चालनमा ल्याएको हो । उक्त शाखाहरू विस्तार पश्चात् बैंकको कूल शाखा सञ्चालन संख्या १ सय ९३ पुगेको छ । सजिलो बैंकिंग सेवा, एटिएम, पि ओ एस् मेसिनका साथै निक्षेप तथा कर्जा सुविधा, घरमै बसेर बैंकको वेबसाइटमा रहेको ईज बैंक पोर्टल मार्फत बचत, मुद्दती र डिम्याट खाता खोल्न सकिने, डेबिट र क्रेडिट कार्डका लागि आवेदन दिन सकिने अनलाइन सुविधा, रेमिटेन्स सेवा, ४ सय ५० भन्दा बढि व्यवसायिक केन्द्रहरूबाट विशेष छुट प्राप्त गर्न सकिने गरी जारी गरिएको युएनओ क्रेडिट कार्ड जस्ता सेवा मार्फत बैंकले उच्चस्तरीय बैंकिङ्ग सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । बैंक ग्राहकवर्गहरूको हितलाई मध्यनजर गर्दै देशको अर्थतन्त्र सुदृढ बनाउन हरदम प्रतिबद्ध रहेको पनि विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

आइसीसी टी-२० विश्वकपमा बुधवार भएका दोस्रो खेलमा वेस्ट इण्डिजले जिम्बावेलाई ३१ रनले हराएको छ । १५४ रनको विजयी लक्ष्य पछ्याएको जिम्बावे १२२ रनमै अलआउट भएपछि वेस्टइण्डिज विजयी भएको हो

सौर्य खेलकुद

नवौँ राष्ट्रिय खेलकुदको भारोत्तोलनतर्फ नेपाल पुलिसकी विद्या राईले स्थायिकता ७६ र क्लीन एण्ड जर्कमा ८८ गरी कुल १६४ केजी भार वहन गर्दै राष्ट्रिय कीर्तिमानसहित स्वर्ण जितेकी छिन्

नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद

भलिबलमा एपिएफ पुरुषतर्फ फाइनल प्रवेश महिलाले जिते स्वर्ण

सौर्य समाचार

पोखरा । नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद अन्तर्गत एपिएफले महिला तर्फ स्वर्ण हात पार्दा पुरुषतर्फ पनि फाइनलमा प्रवेश गरेको छ । घरेलु टोली गण्डकी प्रदेशलाई सोभो सेटमा पराजित गर्दै नेपाल एपिएफ क्लब नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद अन्तर्गत पुरुष भलिबलको फाइनलमा प्रवेश गरेको छ ।

पोखरा रंगशालास्थित भलिबल कोर्टमा बुधवार भएको खेलमा एपिएफले गण्डकीमाथि ३-० को सोभो सेटमा जित निकाल्दै फाइनलमा आर्मीसंगको भेट पक्का गरेको हो । एकपक्षीय खेलमा एपिएफले २५-२१, २७-२५ र २५-१५ को सोभो सेटमा जित निकाल्यो । पहिलो सेटमा एकसमय १६-१७ को स्थिति रहँदा एपिएफले अग्रता जित निकाल्न सफल भयो । प्रतिस्पर्धात्मक बनेको

दोस्रो सेटमा गण्डकीले बलियो चुनौती पेश गरेपनि एपिएफलाई रहँदा सकेन । तेस्रो सेटमा गण्डकी भने निरिह बन्दा पराजित हुनु पुग्यो । अब एपिएफले उपाधिका लागि विहीवार आर्मीसंग प्रतिस्पर्धा गर्नेछ । आर्मीले बुधवारै अर्को विभागीय टोली नेपाल पुलिस

क्लबलाई ३-१ को सेटमा हराएर फाइनलमा पुगेको छ । पुलिस र गण्डकीबीच बिहीवारै तेस्रो स्थानको लागि प्रतिस्पर्धा हुनेछ ।

महिलालाई स्वर्ण विभागीय टोली एपिएफले महिला भलिबलमा स्वर्ण पदक जितेको छ । बुधवार भएको फाइनल खेलमा अर्को विभागीय टोली नेपाल पुलिस क्लबलाई ३-१ सेटले हराउँदै स्वर्ण पदक जितेको हो ।

गलकोटमा पहिलो सेट २५-१९ ले जितेको एपिएफले दोस्रो सेटमा ३०-२८ को जित निकाल्यो । तेस्रो सेटमा भने पुलिसले जित निकालेको थियो । पुलिसले तेस्रो सेट २४-२६ ले जित्दा चौथो सेटमा एपिएफले २५-१९ ले जित निकाल्यो । पुलिस क्लबले रजत पदक जितेको छ । महिला भलिबलमा बागमती प्रदेशले कास्य पदक जितेको थियो ।

टेबल टेनिसमा स्यान्टु र नवितालाई स्वर्ण

सौर्य समाचार

पोखरा । नेपाल पुलिस क्लब ६ स्वर्ण पदकसहित नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद अन्तर्गत टेबलटेनिससमा टिम च्याम्पियन बनेको छ । पोखरामा बुधवार सम्पन्न प्रतियोगितामा पुलिस ६ स्वर्ण, २ रजत र ४ कास्य पदक जित्दै टिम च्याम्पियन बनेको हो ।

नेपाल एपिएफ क्लब १ स्वर्ण, ४ रजत र १ कास्य पदकका साथ दोस्रो स्थानमा रह्यो । बागमती प्रदेशले १ रजत र २ कास्य पदक सहित पदक तालिकामा तेस्रो भएको छ । त्रिभुवन आर्मी क्लब, एनआरएनए, प्रदेश १ ले समान २ कास्य तथा १ गण्डकी प्रदेशले १ कास्य पदक जितेको छ ।

महिला सिंगल्सको स्वर्ण पदक पुलिस नविता श्रेष्ठले जितेकी छिन् । नविताले वेस्ट अफ सेभनको फाइनलमा आफ्नै क्लबकी एलिना महर्जनलाई ११-८, ११-६, १२-१४, ११-८, ९-११, ६-११, १३-१५ ले पराजित गरिन् । एपिएफकी सिक्का सुवाल र आर्मीकी रविना महर्जनले संयुक्तरूपमा कास्य पदक जिते ।

पुरुष सिंगल्सतर्फ पुलिसका स्यान्टु श्रेष्ठले स्वर्ण पदक जिते । स्यान्टुले एपिएफका रविन महर्जनलाई ११-८, ११-७, ११-९, ६-११, ११-६ ले हराए । पुलिसका प्रदीप रोका र एपिएफका संयोग कपालीले कास्य पदक जिते ।

प्रतियोगितामा मधेश प्रदेश, लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशले भने पदक जित्न सकेनन् । राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का सदस्य राजेश गुरुङ, अखिल नेपाल टेबल टेनिस संघका अध्यक्ष चतुरानन्दराज राजवैद्य, उपाध्यक्ष धर्ममान बज्राचार्य र कोल्मा बहाकोट तमु समाजका अध्यक्ष सुवेदार लालबहादुर गुरुङलगायतले विजेता खेलाडीलाई पुरस्कृत गरे ।

एपिएफ र आर्मीलाई रग्बीमा स्वर्ण

सौर्य समाचार

पोखरा । नेपाल एपिएफ क्लबको पुरुष टोली र त्रिभुवन आर्मी क्लबको महिला टोलीले नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद अन्तर्गत रग्बीतर्फ स्वर्ण जितेका छन् ।

कास्कीको भण्डार डिक ग्राउन्ड लेखनाथमा भएको फाइनलमा नेपाल एपिएफ क्लबको पुरुष टोलीले फाइनलमा

लुम्बिनी प्रदेशलाई १०-७ अंकले विजयी हुँदै स्वर्ण जितेको थियो ।

पहिलो हाफमा लुम्बिनीले अग्रता लिएपनि दोस्रो हाफमा वचाउन नसक्दा पराजित भएको हो । लुम्बिनी पहिलो हाफमा लुम्बिनीले ७ अंक ल्याउँदा एपिएफले ५ अंक लिएको थियो । एपिएफको लागि पहिलो हाफमा निरोजले ५ अंक जोडेका थिए । लुम्बिनीका लागि विजयले ७ अंक लिएका थिए ।

दोस्रो हाफमा लुम्बिनीले अंक थप्न नसक्दा एपिएफले पाँच अंकका साथ च्याम्पियन बन्थ्यो । दोस्रो हाफमा लक्ष्मणले

पाँच अंक लिएका थिए । यता महिलातर्फ आर्मीले एपिएफले १०-० ले पराजित गर्यो । पहिलो हाफमा आर्मीले १० अंक वटुलेको थियो ।

पहिलो हाफमा आर्मीको लागि विशाखा समिताले समान पाँच अंक जोडे । दोस्रो हाफमा कुनै अंक नजोड्दा आर्मी विजयी भयो । महिलातर्फ कास्य पदक सुदूरपश्चिम र पुरुषतर्फ गण्डकी प्रदेशले कास्य जितेका छ । सुदूरले मधेश प्रदेशलाई ५-० अंक ले पराजित गर्यो । गण्डकीले तेस्रो स्थानको लागि भएको खेलमा गण्डकीले आर्मीलाई १०-५ अंकले पराजित गर्यो । महिलामा लुम्बिनी प्रदेश बाहेक अन्य सबैको सहभागीता थियो । पुरुषमा भने सबै टोलीको सहभागीता थियो ।

साइक्लिङमा हिक्मत र उषालाई स्वर्ण

सौर्य समाचार

पोखरा । गण्डकी प्रदेशको राजधानी पोखरामा भइरहेको नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता अन्तर्गत भएको साइक्लिङ रोड रेस मास स्टार्ट विधातर्फ गण्डकी प्रदेशका हिक्मत विक र त्रिभुवन आर्मी क्लबकी उषा खनालले स्वर्ण जितेकी छिन् । बुधवार पोखराको याम्दी-हेम्जा सडकखण्डमा भएको महिलातर्फको रोड रेस मास स्टार्ट साइक्लिङमा ४० किलोमिटरको दूरी १ घण्टा २३ मिनेट १८ सेकेण्डमा पूरा गर्दै नेपाल आर्मीकी खनालले स्वर्ण पदक जित्नु एपिएफकी हुमी बुढामगरले उक्त दूरी १ घण्टा २५ मिनेट ४६ सेकेण्डमा पूरा गर्दै रजत पदक जित्नु । १ घण्टा २९ मिनेट ३८ सेकेण्डमा दूरी पूरा गर्दै नेपाल आर्मीकी मञ्जुकुमारी खड्काले कास्य पदक जितेकी छिन् ।

पुरुष साइक्लिङको रोड रेस मास स्टार्ट विधातर्फको फाइनल खेलमा ६० किलोमिटरको दूरी १ घण्टा ५५ मिनेट २१.०१५ सेकेण्डमा पूरा गर्दै विकले स्वर्ण पदक जितेको छ । यो दूरी १ घण्टा ५५ मिनेट २९ सेकेण्ड ४११ मिलिसेकेण्डमा पूरा गर्दै एपिएफका सुरज

रानामगरले रजत पदक जितेका छन् । त्यसैगरी १ घण्टा ५५ मिनेट २१ सेकेण्ड ६६१ मिलिसेकेण्डमा दूरी पूरा गर्दै आर्मीका हिमाल टमाटाले कास्य जिते ।

यससँगै साइक्लिङको सबै विधा आज (बुधवार) सकिएको छ । ४ विधाका पुरुष र महिला गरी ८ स्वर्ण पदकका लागि भएको प्रतिस्पर्धामा आर्मीले ४ स्वर्ण, एपिएफले २ स्वर्ण, बागमती र गण्डकीले १-१ स्वर्ण जितेका छन् । आर्मीले ४, एपिएफले ३ र बागमतीले १ रजत पदक तथा एपिएफले ४, आर्मीले ३ र गण्डकीले १ कास्य पदक जितेका छन् ।

आर्मीले जित्यो महिला हकीको स्वर्ण

सौर्य समाचार

पोखरा । नवौँ राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता अन्तर्गतको महिला हकीमा विभागीय टोली त्रिभुवन आर्मी क्लबले स्वर्ण पदक जितेको छ । पोखरामा बुधवार भएको फाइनल खेलमा गण्डकी प्रदेशलाई टाइब्रेकरमा ३-० गोल अन्तरले हराउँदै आर्मीले स्वर्ण पदक जितेको हो । टाइब्रेकरमा आर्मीका लागि सीताकुमारी चौधरी, सरस्वती तामाङ र सीतामाया बज्रले गोल गरे ।

त्यसअघि खेलको नवौँ मिनेटमा आर्मीको सरस्वती तामाङले १ गोल गरेकी थिइन् । त्यसको दुई मिनेटपछि गण्डकीको तर्फबाट सविना पुन रानाले एक गोल थपिन् । खेल १-१ को बराबरीमा पुगेपछि टाइब्रेकरमा पुगेको हो । महिला हकीमा प्रदेश १ लाई हराउँदै सुदूरपश्चिमले कास्य पदक जितेको छ । बुधवार विहान भएको पहिलो खेलमा सुदूरपश्चिमले प्रदेश १ लाई २-० गोल अन्तरले हराएको हो । सुदूरपश्चिमका लागि खेलको १० औँ मिनेटमा निलम जोशी र २६ औँ मिनेटमा डम्बरा थापाले गोल गरेकी थिइन् । प्रतियोगितामा सात टिम सहभागी थिए ।

विश्व समाचार

भारतीय कांग्रेसको अध्यक्षमा मल्लिकार्जुन खर्गे

एजेन्सी

नयाँ दिल्ली । लामो संघर्ष र कोलाहलपछि कांग्रेसले आज नयाँ अध्यक्ष पाएको छ । सीताराम केसरीको २४ वर्षपछि कांग्रेसले मल्लिकार्जुन खर्गेलाई पहिलो गैर-गान्धी कांग्रेस अध्यक्ष पाएको छ ।

८० वर्षीय खर्गेले अध्यक्षको चुनावमा शशि थरुरलाई ठूलो मतान्तरले पराजित गरेका छन् । चुनावअघि नै खर्गेले सहजै चुनाव जित्ने विश्वास गरिएको थियो । खर्गेलाई गान्धी परिवारको पूर्ण समर्थन थियो । खर्गेले ७ हजार ८ सय ९७ मत पाएका छन् भने थरुरले १ हजार ७२ मत पाएका छन् । ४१६ मत वदर घोषित भएको छ । कुल ९ हजार ३ सय ८५ मत खसेको थियो ।

निर्वाचनका क्रममा कांग्रेसका ९ हजार ९ सय प्रतिनिधिमध्ये ९ हजार ५ सयले मतदान गरेका थिए । यसअघि कांग्रेसमा अध्यक्ष पदका लागि सन् १९३९, १९५०, १९७३, १९९७ र २००० मा निर्वाचन भएको थियो । २००० को चुनावमा सोनिया गान्धीले जितेन्द्र प्रसादलाई पराजित गर्दै राष्ट्रपति बनेकी थिइन् ।

गान्धी परिवारसँग उनको निकटता र धेरै वरिष्ठ नेताहरूको समर्थनका कारण, खर्गेको दावी पहिले नै बलियो मानिएको थियो । भोट हाल्नुअघि सोनिया गान्धीले भनेकी थिइन् कि म यो दिनको लामो समयदेखि प्रतिक्षामा थिएँ । लामो संघर्षपछि खर्गे अध्यक्ष बने कांग्रेस अध्यक्ष पदका लागि अशोक गहलोत गान्धी परिवारको पहिलो रोजाइ थिए । तर राजस्थानमा कांग्रेसका

विधायकहरूको विद्रोही अडानपछि पूरै खेल फेरियो । राजस्थान एपिसोडपछि गहलोतले माफी मागे, तर कांग्रेस उच्च कमाण्डको विश्वास यो सहकर्मीमाथि डगमगाएको थियो । त्यसको लगत्तै कांग्रेसबाट खर्गेलाई अध्यक्षको उम्मेदवार बनाइएको थियो ।

गान्धी परिवारका वफादार खर्गे सुरुदेखि नै गान्धी परिवारप्रति वफादार छन् । विद्यार्थी राजनीतिबाट सुरु गरेका खर्गेले साँघव राजनीतिमा पनि लामो इनिड खेले । १९६९ मा, उहाँ एमएसके मिल्ल कर्मचारी संघ को कानुनी सल्लाहकार बने । उनी संयुक्त ट्रेड युनियनका प्रभावशाली नेता थिए, जसले मजदुरहरूको अधिकारका लागि धेरै आन्दोलनहरूको नेतृत्व गरे ।

८० वर्षीय खर्गेको जन्म कर्नाटकको विदर जिल्लाको वरवट्टी क्षेत्रको एक किसान परिवारमा भएको थियो । उनले नूतन विद्यालय, गुलबर्गाबाट स्कूली शिक्षा पूरा गरे र सरकारी कलेज, गुलबर्गाबाट स्नातक गरे । त्यसपछि गुलबर्गाका सेठ शंकरलालले लाहौटी ल कलेजबाट एलएलबी गरेपछि वकालत गर्न थाले । १९६९ मा, उनी कांग्रेसमा सामेल भए र १९७२ मा कर्नाटकको गुरुमितकल विधानसभा सीटबाट पहिलो पटक विधायक बने । खर्गे गुरुमितकल सिटबाट ९ पटक विधायक निर्वाचित भएका थिए । यस अवधिमा उनले गुड्डुवार, एसएम कृष्ण र वीष्णा मोडलीको सरकारमा विभिन्न विभागहरूमा मन्त्रीको पद पनि सम्हालेका थिए । उनी गुलबर्गाबाट दुई पटक कांग्रेसको लोकसभा सांसद पनि भइसकेका छन् ।

भारतमा एक दिनमा औसत ८७ महिला बलात्कृत !

एजेन्सी

नयाँ दिल्ली । दिल्लीस्थित स्वैच्छिक संस्था 'परी' मा काम गर्ने कार्यकर्ता योगिता भयनाले वीवीसीसंगको कुराकानीमा भनिन्, 'कोभिडका कारण पछिल्लो दुई वर्षदेखि लकडाउन थियो । यो अवधिमा बलात्कारका घटना भएनन् । घरबाहिर बलात्कारका घटना घटेका छैनन् वा घटेका छैनन् भन्न सकिन्छ तर घरको पर्खालभित्र यस्ता घटना भइरहेका छन् । यो संस्थाले बलात्कार पीडितका लागि काम गर्छ । उनी भन्छिन्, 'निर्भया काण्ड बाहिर आएपछि जनतामा चेतना आएको छ । जसका कारण यस्ता घटनाको उजुरी बढेको भए पनि घरभित्रै हुने यस्ता अपराधका घटना भने बाहिर आउन सकेको छैन ।

उनका अनुसार, 'हेल्पलाइनमा सहयोगका लागि मुद्दा आइरहेका छन् । यी मध्ये धेरै घटनाहरू गम्भीर छन् । निर्भया काण्ड सार्वजनिक भएपछि जनतामा देखिएको एकता, आक्रोश र संवेदनशीलता अब समाप्त भएको छ । विडम्बना के छ भने निर्भया काण्ड बाहिर आएपछि कानून पनि कडा बनेको छ तर न्याय पाउने प्रक्रिया अझै लामो नै छ ।

यस्ता घटनामा दोषी कतिलाई कारवाही हुन्छ भन्ने प्रश्न उठाउँछिन् । यस्ता घटना रोक्न सरकारले के गरिरहेको छ ? कानूनमा परिवर्तन - २०१२ मा निर्भया बलात्कार काण्ड पछि कानूनमा परिवर्तन गरियो । फौजदारी कानून (संशोधन) ऐन २०१३ मा बलात्कारको परिभाषा विस्तृत गरिएको छ । - बलात्कारको घम्की दिने कार्यलाई अपराध मानिएको छ र यदि कसैले त्यस्तो गरेको पाइएमा सजायको व्यवस्था गरिएको छ ।

बढ्दो बलात्कारका घटनालाई मध्यनजर गर्दै न्यूनतम सजाय सात वर्षबाट बढाएर १० वर्ष पुर्याएको छ । - घटनामा पीडितको मृत्यु भएमा वा निजको शरीर निश्चय भएको अवस्थामा पुगेमा त्यसको अधिकतम सजाय २० वर्षसम्म पुर्याइएको छ । यसका साथै मृत्युदण्डको पनि व्यवस्था गरिएको छ । - १६ वर्ष वा सोभन्दा माथिको उमेर पूरा गरेको र त्यस्तो जघन्य अपराधको आरोप लागेका बालबालिकाको मानसिक र शारीरिक मूल्याङ्कन बाल न्याय बोर्डले गर्न सक्नेछ र त्यसको आधारमा भारतीय सजायको व्यवस्था गरिएको छ । दण्ड संहितामा । राष्ट्रिय अपराध अभिलेख ब्यूरो वा एनसीआरवीका पूर्व निर्देशक शारदा प्रसाद तीन राज्य राजस्थान, उत्तर प्रदेश र मध्य प्रदेशमा बलात्कारका घटना बढ्नुको प्रमुख कारण समाजमा रहेको सामन्तवादी विचारधारा बताउँछिन् । वीवीसीसंगको कुराकानीमा उनी भन्छिन्, 'जब यस्ता मुद्दा आउँछन्, उनीहरूको आरोपपत्र कम दर्ता हुन्छ । त्यसपछि यी मुद्दा दर्ता भएर अदालतमा पुगेमा दुई

तिहाइ मुद्दामा मानिस रिहा हुन्छन् र एक तिहाइलाई मात्र सजाय हुन्छ । यस्तो अवस्थामा अपराध गरे पनि सजायबाट बच्न सकिन्छ भन्ने संदेश जान्छ । यस्तो अवस्थामा अपराधीहरूमा त्यस्तो गर्दा कुनै खतरा हुँदैन भन्ने भावना प्रबल हुन्छ ।

विज्ञहरू बताउँछन् कि बलात्कारका घटनालाई समाजमा अर्को पनि लाज र सम्मानको नजरले हेरिन्छ तर अहिले केही व्यक्तिहरू अगाडि आएर उजुरी गरिरहेका छन् । साथै प्रहरीलाई थप प्रभावकारी र संवेदनशील बनाउनुपर्नेमा उनीहरूको माग छ ।

राजस्थानका एडीजी क्राइम रिविप्रकाश मेहर्वाल राज्यमा बलात्कारका घटना बढी भएको कुरा अस्वीकार गरेका छन् । वीवीसीसंगको कुराकानीमा उनले सन् २०१९ पछि राज्यमा हुने हरेक अपराधमा एफआइआर दर्ता गराउन अनिवार्य गरिएको बताए । यदि एसएचओले त्यसो गर्न अस्वीकार गरेमा उसलाई कारवाही हुन्छ । यस्तो अवस्थामा केसहरू बढ्नुको एउटा कारण यो पनि हुनसक्छ । पहिले यस्ता घटनामा रिटमा जोडिन्थ्यो र युवतीलाई गलतीको अनुभूति गराउने गर्थे, अहिले त्यो निक्कै कम भएको उनीहरू बताउँछन् । महिला र केटीहरू अब हिचकिचाउँदैनन् र सरकारको यो कदमले उनीहरूलाई थप सशक्त बनाएको छ । यससँगै शिक्षाले पनि भूमिका खेलेको छ र अहिले उनीहरू अगाडि आएर यस्ता मुद्दा दर्ता गरिरहेका छन् । रिविप्रकाश मेहर्वाल भन्छन्, 'राजस्थानमा यस्ता केसहरूको संख्या पनि बढ्दै गएको छ किनभने ४९८ ए को मामलामा धारा ३७६ र ३७७ थपिएको छ ताकि मुद्दाहरूलाई गैर-जमानती बनाउन सकियोस किनभने यी केसहरू पनि बलात्कारको दायरामा आउँछन् । भारतीय दण्ड संहिताको धारा ४९८-ए ले एक महिलालाई उनको पति वा उनको पतिका आफन्तहरूले क्रूरताको अवस्थाबाट बचाउनको लागि सजायको व्यवस्था गरेको छ ।